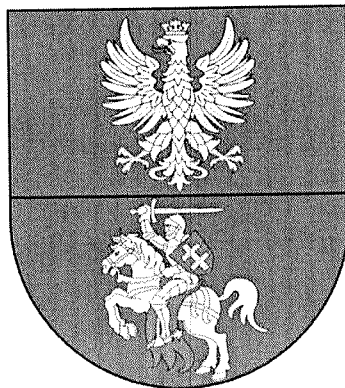

Załącznik do Uchwały Nr/X/2014
Zarządu Województwa Podlaskiego
z dnia 9 września 2014 r.

**Projekt Stanowiska Negocyjnego
Samorządu Województwa Podlaskiego do Kontraktu Terytorialnego**

MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA

Jarosław Zygmunt Dworżański

wrzesień 2014 r.

I. Wprowadzenie

1. *Przeznaczenie mandatu negocjacyjnego*

Kontrakt Terytorialny (KT) stanowi instrument uzgadniania między stroną rządową i samorządową przedsięwzięć służących realizacji celów polityki regionalnej zapisanych w KSRR, które korespondują z celami rozwojowymi województwa.

KT określa cele i przedsięwzięci priorytetowe, które mają istotne znaczenie dla rozwoju kraju oraz województwa, jak również źródła finansowania uzgodnionych przedsięwzięć priorytetowych oraz warunki ich realizacji, stanowiąc tym samym zobowiązanie stron.

Zgodnie z zapisami *Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* kontakt terytorialny jest umową określającą cele i przedsięwzięcia priorytetowe, które mają istotne znaczenie dla rozwoju kraju oraz województwa, na terenie którego są realizowane, sposób ich finansowania, koordynacji i realizacji, a także dofinansowanie, opracowywanych przez zarząd województwa, programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie Polityki Spójności UE.

Niniejsze Stanowisko Negocjacyjne Samorządu Województwa Podlaskiego określa zatem cele przewidziane do osiągnięcia w zakresie KT, w ramach zaproponowanych obszarów tematycznych oraz Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), a także wskazuje na przedsięwzięcia priorytetowe, istotne z punktu widzenia realizacji tychże celów, wraz ze wskazaniem proponowanego montażu finansowego.

Przedmiotowy projekt Stanowiska Negocjacyjnego stanowi efekt prac prowadzonych od końca 2012 r. i uwzględnia wyniki różnych form konsultacji. Przedsięwzięcia zaproponowane do ujęcia w niniejszym mandacie zostały wybrane z grupy ponad 700 projektów zgłoszonych przez niemal wszystkie środowiska w regionie, tj. jednostki samorządu terytorialnego, uczelnie, operatorów publicznych, czy departamenty merytoryczne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego. Wybór poszczególnych propozycji inwestycyjnych odbywał się w oparciu o cele i priorytety wskazane w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 oraz został zaopiniowany przez Komitet Sterujący SRWP.

W związku z faktem, iż w ramach pierwszej edycji KT dominującą rolę odgrywają środki finansowe z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (EFSI), zakres interwencji zaproponowany w niniejszym Stanowisku musiał zostać dostosowany zarówno do priorytetów Komisji Europejskiej w każdym z EFSI (w tym preferowanych zasad wyboru projektów), jak również do aktualnego stanu zaawansowania negocjacji poszczególnych programów operacyjnych, czy też samego KT. Z uwagi na fakt, iż zgodnie z oczekiwaniami KE podstawowym trybem wyboru projektów w ramach EFSI będzie tryb konkursowy, wiele kluczowych zadań i obszarów interwencji zdiagnozowanych w Strategii Rozwoju Województwa nie mogło znaleźć się w pierwszej edycji KT.

Prezentowana w części III pkt 3 Lista przedsięwzięć priorytetowych ma charakter otwarty i zgodnie z założeniami procedowania nad kontraktami terytorialnymi będzie rozwijana wraz z upływem czasu, podczas kolejnych rund negocjacyjnych.

W stosunku do przedsięwzięć, których wdrożenie wymaga zaangażowania innych partnerów samorządowych lub innych podmiotów, na dalszych etapach prac nad przygotowaniem i wdrożeniem KT, zostaną podjęte uzgodnienia i porozumienia realizacyjne.

2. Podstawa prawna

Podstawowym dokumentem regulującym KT, a tym samym proces jego negocjacji, jest Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2006 Nr 227 poz. 1658, z późn. zm.), która w odniesieniu do KT reguluje:

- upoważnienie Ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego do negocjowania KT z Zarządami Województw;
- konieczność powzięcia przez Zarząd Województwa opinii na temat mandatu negocjacyjnego innych jednostek samorządu terytorialnego;
- przyjęcie KT w drodze uchwał podjętych przez Radę Ministrów oraz Zarząd Województwa
- Koordynację realizacji KT przez Ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego i Zarząd Województwa;
- zawarcie porozumień realizacyjnych przez Zarząd Województwa z innymi JST;
- finansowanie KT w szczególności z programów służących realizacji Umowy Partnerstwa i budżetów JST;
- zawartość KT.

3. Najważniejsze dokumenty źródłowe i strategiczne

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2020
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego 2030
- Umowy Partnerstwa
- Dokument MRR: Kontrakt terytorialny. W kierunku negocjacyjnego systemu programowania działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

II. Część ogólna

Uwarunkowania rozwoju Województwa Podlaskiego, a także konieczne kierunki działań prorozwojowych stanowią podstawę do określenia obszarów tematycznych oraz Strategicznych Obszarów Interwencji (OSI) przewidzianych do uwzględnienia w Kontrakcie Terytorialnym.

Zagadnienia te zostały zaprezentowane zgodnie ze zaktualizowaną treścią Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, przyjętej przez Sejmik Województwa Podlaskiego 9 września 2013 r. (Uchwała Nr XXXI/374/13). Uwzględniono również odnośne dokumenty ponadregionalne, m.in.:

- Strategię Europa 2020,
- Długookresową Strategię Rozwoju Kraju do roku 2030,
- Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2020,
- Średniookresową Strategię Rozwoju Kraju 2020,
- Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

1. Wizja rozwoju województwa w odniesieniu do strategii kraju i potencjału rozwojowego regionu.

Województwo Podlaskie deklaruje wizję rozwojową nakreśloną czterema współzależnymi wymiarami i cechami:

- **ZIELONE** – ze względu na posiadane ponadprzeciętne walory naturalne: najwięcej w Polsce terenów objętych ochroną w formie parków narodowych i siecią Natura 2000, a także wysokim zalesieniem. Cecha ta ma rosnące znaczenie w dobie ekologii, zielonych innowacji oraz kształtowania „zielonych” dóbr ekonomicznych.
- **OTWARTE** – ze względu na unikalną w skali kraju wielokulturowość, a także sąsiedztwo i liczne kontakty ze społeczeństwami Białorusi, Litwy, Ukrainy, Rosji oraz innych krajów nadbałtyckich. Cecha ta ma przynieść korzyści w zakresie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, kultury oraz współpracy gospodarczej.
- **DOSTĘPNE** – ze względu na istniejące bariery w transporcie, TIK, województwo jest obecnie niekonkurencyjne w zakresie pozyskiwania inwestorów, turystów, a także dotknięte rzeczywistą peryferyzacją, zarówno w wymiarze zewnętrznym, jak i wewnętrznym. Zmiana tego stanu warunkuje wykorzystanie regionalnych potencjałów rozwojowych.
- **PRZEDSIĘBIORCZE** – ze względu na możliwość wykorzystania doskonałych uwarunkowań dla produkcji rolniczej – mleka i jego przetworów oraz wysokiej jakości żywności; rozwoju produkcji i usług zorientowanych na naszych rynki wschodnie, produkcji i o charakterze ekologicznym, nauk o życiu (life science, opieka nad osobami starszymi, rehabilitacja, turystyka medyczna oraz tzw. srebrna gospodarka). W tym kontekście województwo, po niwelacji kluczowych barier rozwojowych, może również przyciągać zewnętrzny kapitał inwestycyjny.

Powyższa wizja jest spójna ze kierunkami rozwoju kraju nakreślonymi w podstawowych dokumentach strategicznych, jak również ze Strategią Europa 2020, omówionymi szerzej w punkcie następnym.

2. Analiza potencjału i barier rozwojowych województwa z punktu widzenia rozwoju kraju i regionu.

Województwo Podlaskie posiada następujące atuty rozwojowe, o znaczeniu wykraczającym poza wymiar regionalny:

- Nadzwyczajnie korzystne warunki środowiskowe, które sprzyjają rozwojowi zielonej gospodarki, m.in. przetwórstwa spożywczego, energetyki odnawialnej, Life Science i Silver Economy;
- Położenie wzdłuż zewnętrznej granicy UE, sprzyjający rozwojowi współpracy i wymiany ze Wschodem, jak również na kluczowych europejskich korytarzach komunikacyjnych (Via Baltica, RailBaltica i Via Carpatia);
- Rozwiniętą sieć kształcenia ponadgimnazjalnego i wyższego, w tym osiągnięcia ponadregionalne m.in. na kierunkach medycznych, prawnych i technicznych;
- Wysoki udział w krajowym rynku przetwórstwa mleka i załączki konkurencyjnych klastrów w zakresie: instrumentów medycznych, włókiennictwa, przemysłu maszynowego, poligrafii, produkcji oprogramowania;
- Wysoką jakość życia w stolicy Województwa, która dynamicznie rozwija funkcje metropolitalne.

Wykorzystanie ww. potencjałów rozwojowych jest silnie ograniczone poprzez bariery wymagające działań znacząco wykraczających poza możliwości władz i partnerów regionalnych:

- Bardzo niska dostępność transportowa i teleinformatyczna, związana z zapóźnieniem inwestycyjnym i niską gęstością zaludnienia, powodujące utrudniony dostęp do usług i hamujące rozwój społeczno-gospodarczy;
- Niski poziom bezpieczeństwa energetycznego oraz przestarzała/nierozwinięta sieć elektroenergetyczna i gazowa, niesprzyjające rozwojowi przemysłu i usług;
- Niekorzystne tendencje demograficzne, zarówno w zakresie przyrostu naturalnego, starzenia się społeczeństwa, jak i migracji, a także drenaż wykwalifikowanej kadry;
- Niski poziom przedsiębiorczości, współpracy sfery badań i rozwoju, naukowej i przedsiębiorstw, a co za tym idzie ograniczona innowacyjność i konkurencyjność w skali kraju i międzynarodowej, wynikiem których jest brak inwestycji zewnętrznych i niewielki eksport, a w ostateczności utrzymujący się niski PKB per capita.

W szerszym kontekście, Województwo Podlaskie jest przedstawicielem najbiedniejszych regionów, zarówno w kraju jak i Unii Europejskiej, które cechuje szereg deficytów rozwojowych. Niekorzystne czynniki potęguje fakt położenia wzdłuż wschodniej zewnętrznej granicy UE, stanowiącej barierę szerszej współpracy. W tej sytuacji region jest uzależniony od instrumentów kohezyjnych, Wspólnej Polityki Rolnej oraz Polityki Partnerstwa Wschodniego UE. Aktualne kierunki rozwoju wyznacza Strategia Europa 2020, która priorytetowo traktuje: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach, oszczędności zasobów oraz wysokim zatrudnieniu, przy zapewnieniu wysokiej spójności społecznej i terytorialnej. Koncentracja na wybranych

obszarach tematycznych oraz podejście terytorialne stanowią trzon zmienionego podejścia do wspierania rozwoju. Województwo Podlaskie w odpowiedzi na wyzwania Strategii Europa 2020, winno:

- skoncentrować wysiłki rozwojowe na zwiększaniu poziomu przedsiębiorczości regionu oraz konkurencyjności przedsiębiorstw;
- wykorzystać potencjał zasobów naturalnych do tworzenia i rozwoju „zielonych” produktów i usług oraz oszczędniej gospodarować zasobami, w szczególności energetycznymi;
- zapewnić większą dostępność terytorialną i wzmocnić sieci powiązań, w szczególności pomiędzy regionalnymi ośrodkami wzrostu, innymi regionami i na poziomie międzynarodowym.

W odniesieniu do Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) 2030, Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK), oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2020 (KSRR), zasadnicze kierunki działań obejmują: konkurencyjność gospodarki i wzmocnienie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji, efektywność wdrażania polityk i zasad partnerstwa. KSRR zaznacza również konieczność kontynuacji programu Polska Wschodnia i uznaje Białystok za ważny element krajowej sieci osadniczej. Spójne z tymi dokumentami, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa, Strategia Rozwoju Transportu, a także Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, mają istotny wpływ na wybór ścieżek rozwojowych na poziomie regionu. Województwo Podlaskie, mając na celu wykorzystanie szans płynących z ww. dokumentów strategicznych, zamierza zintensyfikować działania w zakresie konkurencyjności, wzmocnienia potencjału B+R, a także zwiększenia spójności i dostępności terytorialnej poprzez zrównoważone oddziaływanie w wybranych obszarach strategicznej interwencji (OSI). Region, ze względu na niewielki potencjał endogeniczny, musi wzmacniać powiązania z regionami sąsiednimi, szczególnie Mazowszem, a także krajami sąsiednimi, szczególnie Białorusią i Litwą.

3. Rekomendowane działania prorozwojowe dla całego obszaru (także poza kontraktem terytorialnym)

Zasadnicze obszary działań prorozwojowych zostały zdefiniowane i uzasadnione w kluczowym dokumencie regionalnym, tj. Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, w wersji zaktualizowanej w 2013 roku. SRWP obejmuje wszystkie obszary interwencji, niezależnie od ich źródeł finansowania. Podstawowym instrumentem oddziaływania o charakterze operacyjnym służącym realizacji SRWP będą Krajowe Programy Operacyjne, środki budżetu państwa oraz jednostek samorządu terytorialnego województwa, a także Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, etc.

SRWP ustala kierunki działań prorozwojowych na trzech poziomach: celu strategicznego, celu operacyjnego i głównych kierunków interwencji:

Cel strategiczny:	Cel operacyjny:	Główne kierunki interwencji:
1. Konkurencyjna gospodarka	1.1. Rozwój przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie postaw przedsiębiorczych • Wspieranie powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych

	1.2. Wzrost innowacyjności podlaskich przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> Promowanie postaw proinnowacyjnych Wspieranie działalności B+R w przedsiębiorstwach Zapewnienie dostępu do kapitału na działalność inwestycyjną i innowacyjną przedsiębiorstw Wspieranie transferu wiedzy i komercjalizacji wyników B+R Wspieranie innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych i marketingowych
	1.3. Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa dostępności do wysokiej jakości kształcenia i szkolenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy Aktywizacja zawodowa osób o utrudnionym dostępie do rynku pracy
	1.4. Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych	<ul style="list-style-type: none"> Kształtowanie postaw społecznych i obywatelskich oraz wspieranie dialogu społecznego Efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego Sprawną administracją Poprawa skuteczności zarządzania regionalnego i lokalnego
	1.5. Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych	<ul style="list-style-type: none"> Promowanie postaw i działań sprzyjających efektywności wykorzystania zasobów naturalnych Ograniczanie energo- i materiałochłonności Produkcja energii ze źródeł odnawialnych
	1.6. Nowoczesna infrastruktura sieciowa	<ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej Przebudowa systemu energetycznego Wspieranie rozwoju infrastruktury gazowej
2. Powiązania krajowe i międzynarodowe	2.1. Aktywność podlaskich przedsiębiorstw na rynku ponadregionalnym	<ul style="list-style-type: none"> Promocja gospodarcza regionu Inicjatywy sprzyjające nawiązywaniu kontaktów gospodarczych oraz wspieranie obecności podlaskich przedsiębiorstw na rynkach zewnętrznych
	2.2. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej województwa	<ul style="list-style-type: none"> Aktywność informacyjno-promocyjna ukierunkowana na inwestorów (aktywne pozyskiwanie inwestorów) Dostępność terenów inwestycyjnych
	2.3. Rozwój partnerskiej współpracy transgranicznej	<ul style="list-style-type: none"> Wykorzystanie potencjałów rozwojowych obszaru przygranicznego Tworzenie powiązań formalnych i nieformalnych oraz sieci współpracy Ochrona wspólnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza
	2.4. Rozwój partnerskiej współpracy międzyregionalnej	<ul style="list-style-type: none"> Tworzenie powiązań formalnych i nieformalnych oraz sieci współpracy Rozwój specjalizacji ponadregionalnych i współpraca w zakresie wspólnych problemów Rozwój współpracy w sferze innowacji i inwestycji

	2.5. Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa zewnętrznej dostępności transportowej regionu • Wzmocnienie spójności terytorialnej poprzez wspieranie wewnętrznej dostępności transportowej • <u>Efektywny system transportu publicznego</u>
3. Jakość życia	3.1. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie rodzin w opiece nad dzieckiem i osobami zależnymi • Rozwój nowoczesnych, dobrze adresowanych usług społecznych • Wsparcie aktywności zawodowej i społecznej osób starszych, umożliwiające lepsze wykorzystanie ich potencjału
	3.2. Poprawa spójności społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca i rozwój potencjału instytucjonalnego w obszarze pomocy i integracji społecznej • Wspieranie osób wykluczonych społecznie, zagrożonych wykluczeniem społecznym, dysfunkcją lub przeżywających trudności
	3.3. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa efektywności systemu opieki zdrowotnej w województwie • Kształtowanie prozdrowotnego stylu życia • Wzrost efektywności działania podmiotów i służb bezpieczeństwa publicznego i ratownictwa
	3.4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami	<ul style="list-style-type: none"> • Edukacja ekologiczna i zwiększenie aktywności prośrodowiskowej społeczeństwa • Ochrona powietrza, gleb, wody i innych zasobów • Efektywny system gospodarowania odpadami • Gospodarka niskoemisyjna (w tym efektywność energetyczna) • Ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych oraz odtwarzanie i renaturalizacja ekosystemów zdegradowanych.

4. *Wyzwania województwa podlaskiego*

Odwołując się do wizji regionu oraz rysujących się możliwości w otoczeniu (polityka UE i krajowa), wyróżniono 7 kluczowych wyzwań stojących przed regionem. Zjawiska i procesy zachodzące w bliższym i dalszym otoczeniu województwa, kontekst nowej perspektywy finansowej UE, a także uwarunkowania wewnętrzne i struktura przyjętych celów sprawiają, iż w najbliższych latach niezbędne będzie zaangażowanie wielu instytucji i zespołów ludzkich oraz środków finansowych w kluczowych obszarach interwencji strukturalnej. Lista najważniejszych wyzwań, przed jakimi stoi województwo, jest następująca:

1. Podstawą przewagi konkurencyjnej województwa podlaskiego będą **zielone przemysły**, obejmujące dynamiczne sektory produkcji przemysłowej i usług rynkowych, w których już dziś region osiąga sukcesy, ale również te, które będą rozwijały przyszłą specjalizację regionalnej gospodarki. Ważne jest przy tym konsekwentne wzmacnianie potencjału

badawczo-rozwojowego i naukowego regionu, w szczególności w obszarach, w których województwo osiągnęło wystarczającą masę krytyczną niezbędną do generowania wysoce innowacyjnych rozwiązań.

2. Zewnętrzna granica Unii Europejskiej stwarza liczne możliwości dla województwa podlaskiego, ale **wschód** to przede wszystkim wyzwanie. Przygraniczne położenie w najbliższych latach powinno zostać wykorzystane jako jeden z głównych czynników rozwoju regionu.
3. W najbliższych latach Podlaskie będzie dysponowało relatywnie dużą liczbą młodych ludzi, którzy powinni być jak najlepiej przygotowani do konkurencji na rynkach pracy. Odpowiednie **kompetencje do pracy** mieszkańców to większa konkurencyjność istniejących przedsiębiorstw, możliwość tworzenia małych przedsiębiorstw oraz atrakcyjność inwestycyjna województwa.
4. Wykorzystanie polityk prowadzonych przez UE oraz rząd Polski do przeprowadzenia **rewolucji energetycznej**, która doprowadzi nie tylko do wzrostu udziału energii odnawialnej w jej konsumpcji, ale również sprawi, iż właścicielami zdecentralizowanych źródeł energii będą podlascy mieszkańcy i przedsiębiorcy.
5. Wdrożenie idei **e-podlaskie** to poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw, ale jednocześnie zwiększenie dostępności mieszkańców do usług publicznych. Sprostanie temu wyzwaniu wymagać będzie jak najszybszych działań w zakresie rozwoju infrastruktury i systemów teleinformatycznych w całym regionie, rozwoju kompetencji cyfrowych oraz usług świadczonych drogą elektroniczną (*hardware i software*).
6. Różnorodność regionu sprawia, iż należy poszukiwać indywidualnych ścieżek rozwojowych dedykowanych dla każdego obszaru strategicznej interwencji (OSI), jak i jednostek terytorialnych (poszczególnych powiatów i gmin). **Lokalne strategie rozwoju** powinny być budowane w oparciu o endogeniczne potencjały danego obszaru.
7. Zasadnicza poprawa **dostępności terytorialnej** województwa podlaskiego, zarówno w układzie wewnętrznym, jak też zewnętrznym jest warunkiem skutecznego konkurencji o inwestorów, mieszkańców, turystów i środki na rozwój.

Z uwagi na ograniczony zakres, który może być ujęty w Kontrakcie Terytorialnym na tym etapie, niniejszy dokument koncentruje się na realizacji ostatniego wyzwania, tj. poprawia dostępności zewnętrznej regionu. Jednocześnie część zadań stawianych przez Strategię będzie mogła być zrealizowana w oparciu o Regionalny Program Operacyjny (Zielone przemysły, Kompetencje do pracy), czy też w ramach jednocześnie krajowych programów operacyjnych i programów zarządzanych na szczeblu regionalnym.

5. *Propozycja obszarów tematycznych do objęcia kontraktem wraz z celami*

Wybrane obszary tematyczne odzwierciedlają potrzeby Województwa, których zaspokojenie ma znacząco wpłynąć na rozwój regionu oraz przyczynić się do niwelowania zapóźnień w stosunku do reszty kraju. Z tego też względu zostały one przedstawione w układzie celów strategicznych rozwoju regionu.

CEL STRATEGICZNY 1. KONKURENCYJNA GOSPODARKA

Miary sukcesu:

1. PKB na 1 mieszkańca
2. Liczba firm na 10 tys. mieszkańców

<i>Innowacyjna gospodarka regionalna</i>		
Nazwa projektu	Szacowana wartość (mln PLN)	Proponowane źródła finansowania
Centrum Badań Innowacyjnych w zakresie Prewencji Chorób Cywilizacyjnych i Medycyny Indywidualizowanej	182,00	PO IR RPO Budżet państwa
Oddział Geriatrii i Psychogeriatrji Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego w Białymstoku	80,00	POIS
Podlaskie Centrum Innowacyjnych Technologii Sektora Rolno Spożywczego (PC RS) wraz z Ośrodkiem badawczo-rozwojowym rolnictwa na obszarach wiejskich	131,80	PO IR RPO PO ROW

<i>Bezpieczeństwo energetyczne</i>		
Nazwa projektu	Szacowana wartość (mln PLN)	Proponowane źródła finansowania
PROJEKT SIECIOWY pn. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego poprzez modernizację i rozwój energetycznych sieci przesyłowych (110 kV) w Polsce północno-wschodniej	228,66	PO IS
Inwentaryzacja obszarów chronionych, wykonanie planów zadań ochronnych wraz z oceną potencjałów do produkcji energii z OZE	30,00	PO IS RPO
Budowa dystrybucyjnej sieci gazowej wysokiego ciśnienia	158,64	PO IS

CEL STRATEGICZNY 2. POWIĄZANIA KRAJOWE I MIĘDZYNARODOWE

Miary sukcesu:

1. Wartość eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca
2. Udział kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce

<i>Transport i gospodarka niskoemisyjna</i>		
Nazwa projektu	Szacowana wartość (mln PLN)	Proponowane źródła finansowania

Przebudowa drogi nr 8 Wyszaków – Białystok; klasa S	3 101,00	PO IŚ KFD
Przebudowa drogi nr 8 Białystok - Augustów na odcinku Katryńka - Przewalanka (11,86 km); klasa GP	197,00	KFD
Przebudowa drogi nr 8 Białystok - Augustów na odcinku Przewalanka - Augustów (68,65 km); klasa GP	1 371,00	PO IŚ KFD
S19 Choroszcz – Bielsk Podlaski z Południową Obwodnicą Białegostoku (wariant minimum inwestycji S19 Białystok - Międzyrzec Podlaski)	1 500,00	PO IŚ
Budowa drogi S61 od S8 (Ostrów Mazowiecka) - Łomża - Stawiski - Szczuczyn - Elk - Raczki - Suwałki - Budzisko (granica państwa) (127,22 km); klasa S	5 071,00	PO IŚ CEF
Droga ekspresowa S-19 granica państwa (Kućnica) - Białystok (83,9 km); klasa S	3 194,00	PO IŚ
Północna obwodnica Białegostoku - trasa Choroszcz - Dobryń - Katryńka (połączenie pomiędzy trasami S8 i S19)	500,00	PO IŚ
Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta Białegostoku od strony Warszawy – włączenie do trasy ekspresowe S8	100,00	PO PW
Intermodalny węzeł komunikacyjny w Białymstoku (centrum przesiadkowe wraz z systemem korytarzy publicznego transportu zbiorowego)	198,00	PO PW
Poprawa dostępności centrum Białegostoku dla komunikacji miejskiej	153,30	PO PW
Rozwój infrastruktury transportu miejskiego w Białymstoku	173,80	PO PW
Niskoemisyjne korytarze transportu zbiorowego w zachodniej części Białegostoku	111,80	PO PW
Droga wojewódzka Kleosin - Łapy (projekt 2-etapowy)	240,00	PO PW RPO
Południowa obwodnica miejska - etap II	126,00	PO PW
Przebudowa drogi wojewódzkiej 676 Białystok - Supraśl (10 km)	100,00	PO PW
Modernizacja linii kolejowej E75 na odcinku Sadowne Węgrowskie - Białystok	3 345,52	CEF lub PO IŚ
Modernizacja linii kolejowej E75 na odcinku Białystok- Elk-Trakiszki	2 500,00	CEF lub PO IŚ
Linia nr 6 Białystok – Kuźnica Białostocka	245,00	PO IŚ
Modernizacja linii nr 32 Białystok – Lewki - Hajnówka - Czeremcha - granica województwa	287,00	PO PW
Budowa lotniska publicznego o ograniczonej certyfikacji w Białymstoku	40,00	Budżet państwa Fundusze gminy
Modernizacja systemu przejść granicznych w województwie podlaskim	185,50	EWT Budżet państwa

CEL STRATEGICZNY 3. JAKOŚĆ ŻYCIA

Miary sukcesu:

1. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności
2. Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym

<i>Dostęp do usług: profilaktyka i opieka zdrowotna</i>		
Nazwa projektu	Szacowana wartość (mln PLN)	Proponowane źródła finansowania

Przebudowa i rozbudowa Białostockiego Centrum Onkologii im. M. Skłodowskiej-Curie w Białymstoku z wyposażeniem oraz zakup sprzętu i aparatury medycznej	70,39	POiŚ
---	-------	------

<i>Dostęp do usług: dziedzictwo kulturowe</i>		
Nazwa projektu	Szacowana wartość (mln PLN)	Proponowane źródła finansowania
Budowa Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku	103,00	PO IŚ
Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku. Projekt architektoniczny oraz wykonanie remontu scen i zaplecza służących widzowi, nowa technika sceniczna i akustyczna	21,00	PO IŚ
Zintegrowany projekt rozwoju infrastruktury technicznej i ekspozycyjnej Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu - moduł 2.	40,00	PO IŚ
Muzeum w Tykocinie. Kompleksowa konserwacja Wielkiej Synagogi oraz Domu Talmudycznego	20,00	PO IŚ

<i>Środowisko</i>		
Nazwa projektu	Szacowana wartość (mln PLN)	Proponowane źródła finansowania
Modernizacja ewidencji gruntów i budynków na terenach wiejskich województwa podlaskiego	40,00	PO PC RPO
Kompleksowa rewitalizacja fizyczna obiektów Białowieskiego Parku Narodowego	104,00	PO IŚ Budżet Państwa

6. *Propozycje kierunkowych zasad wsparcia w programach krajowych służących realizacji Umowy Partnerstwa*

6.1 *Szkolnictwo wyższe*

Biorąc pod uwagę niezwykle istotne znaczenie szkolnictwa wyższego (zarówno w aspekcie edukacyjnym, jak i badawczo-rozwojowym) w kształtowaniu i stymulowaniu rozwoju regionalnego, Samorząd Województwa Podlaskiego wskazuje na potrzebę zagwarantowania władzom samorządowym realnego wpływu na kierunki aktywności podejmowane przez uczelnie funkcjonujące na jego obszarze. W tym celu proponuje się wprowadzenie do systemów wdrażania krajowych programów operacyjnych co najmniej następujących mechanizmów:

- w ramach PO WER: wprowadzenie systemu tzw. Punktów Marszałkowskich, które w zakresie wsparcia uczelni wyższych umożliwiłyby samorządom województw – w ścisłym porozumieniu z Instytucją Zarządzającą PO WER – kierowanie interwencji na te projekty, które w najpełniejszym zakresie realizowałyby regionalne strategie rozwojowe. Każde z województw mogłoby dysponować z góry określoną liczbą punktów, uzależnioną na przykład od liczby studentów w regionie w relacji do ogólnej ich liczby w kraju, rozdysponowywaną podczas konkursów ogłaszanych w programach krajowych;
- w ramach PO IR: wprowadzenie systemu premii punktowej (handicap) dla projektów badawczo-rozwojowych z regionów Polski Wschodnie, które zakładałyby wykorzystanie infrastruktury zakupionej/wytworzonej przy wsparciu środków publicznych

(w szczególności pochodzących z budżetu UE) do prowadzenia badań o wysokim potencjale komercjalizacyjnym, zgodnych z regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami.

6.2 Lista ośrodków subregionalnych w ramach PO IŚ

W ramach zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa do roku 2020 zidentyfikowano trzy ośrodki subregionalne. Oprócz byłych miast wojewódzkich: Łomży i Suwałk, do tego grona zaliczono również Bielsk Podlaski. W związku z powyższym Zarząd Województwa wnioskuje o uwzględnienie ww. miast jako ośrodków subregionalnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

6.3 Fundusz Małych Grantów w ramach Programu EWT Polska-Białoruś-Ukraina

W związku z trwającymi pracami nad Programem Europejskiej Współpracy Terytorialnej Polska-Białoruś-Ukraina na lata 2014-2020 Zarząd Województwa wnioskuje o ustanowienie Funduszu Małych Grantów, który będzie zarządzany przez Euroregion Puszcza Białowieska. Taki model wdrażania programu był realizowany z powodzeniem w perspektywie 2004-2006. Wdrażanie programu w zaproponowany sposób wpłynie nie tylko na jego skuteczność, ale również, co bardzo ważne, przyczyni się do budowania kapitału społecznego w lokalnej społeczności.

7. Zapewnienie współfinansowania krajowego uzupełniających środki EFSI

Dla efektywnej realizacji celów określonych przez Politykę Spójności Unii Europejskiej na poziomie regionalnym konieczne jest zapewnienie przez stronę rządową krajowego wkładu finansowego do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, który został określony na poziomie nie mniejszym niż 15% wartości współfinansowania.

Oczekuje się, że wkład strony rządowej w zakresie współfinansowania RPOWP na lata 2014-2020 będzie następujący:

Cel Tematyczny	Priorytet Inwestycyjny	Źródło finansowania	Wkład strony rządowej
1. Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1a	– Budżet państwa – NCBiR	– 100% wkładu krajowego
2. Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych	2c	– Budżet państwa	– 100% wkładu krajowego w przypadku projektów dotyczących e- administracji oraz ewidencji gruntów
4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach	4c, 4e	– NFOŚiGW – Budżet państwa	– 50% wkładu krajowego
6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	6a, 6b, 6d	– NFOŚiGW – Budżet państwa	– 50% wkładu krajowego w przypadku PI 6a i 6b – 100% wkładu krajowego w przypadku PI 6d

7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	7d	<ul style="list-style-type: none"> - FK - Budżet państwa - PKP PLK 	- 100% wkładu krajowego
8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	8i, 8iii, 8iv, 8v	<ul style="list-style-type: none"> - Fundusz pracy - Budżet państwa 	- 100% wkładu krajowego
9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9a, 9b (EFRR) 9i, 9iv, 9v (EFS)	<ul style="list-style-type: none"> - PFRON - Fundusz pracy - Budżet państwa 	<ul style="list-style-type: none"> - 100% wkładu krajowego - W przypadku PI 9a 100% wkładu krajowego jedynie w projektach jednostek prowadzonych przez Ministra Zdrowia lub Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie	10d (EFRR) 10i, 10iv (EFS)	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet państwa 	- 100% wkładu krajowego

8. Poziom koncentracji środków w ramach RPO WP na lata 2014-2020

Z uwagi na wskazane w niniejszym dokumencie potencjały rozwojowe regiony oraz główne bariery do zniwelowania Zarząd Województwa przedstawia oczekiwane poziomy koncentracji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020.

- a) na realizację wsparcia w ramach Celu Tematycznego 1 zostanie przeznaczone 85,57 mln euro z alokacji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, zwanego dalej „EFRR”, w ramach RPO,
- b) na realizację wsparcia w ramach Celów Tematycznych 1-4 zostanie przeznaczone 453,90 mln euro z alokacji EFRR w ramach RPO,
- c) na realizację wsparcia w ramach Celu Tematycznego 4 zostanie przeznaczone 180,53 mln euro z alokacji EFRR w ramach RPO,
- d) na realizację wsparcia w ramach Celu Tematycznego 9 zostanie przeznaczone 87,96 mln euro z alokacji Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach RPO,
- e) na infrastrukturę transportu drogowego w ramach Celu Tematycznego 7 zostanie przeznaczona kwota 160 mln euro.

III. Lista przedsięwzięć priorytetowych wraz z wyceną

1. Metodologia identyfikacji i wyboru przedsięwzięć priorytetowych

Lista przedsięwzięć priorytetowych jest wynikiem komunikacji oraz konsultacji Samorządu Województwa z partnerami regionalnymi w oparciu o identyfikację istniejących koncepcji nowych przedsięwzięć, planów rozwojowych, jak również spotkań i rozmów dwustronnych.

Ranking przedsięwzięć został przygotowany w oparciu o dwa równoważne kryteria:

- Kryterium 1 – spodziewany wpływ przedsięwzięcia na realizację celów strategicznych Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego (1. Konkurencyjna gospodarka, 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe, 3. Jakość życia), w szczególności na osiągnięcie kluczowych wskaźników monitorowania:
 - PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca
 - Liczba podmiotów REGON na 10000 ludności
 - Wartość eksportu na 1 mieszkańca
 - Względny udział kapitału zagranicznego w województwie
 - Saldo migracji
 - Przeciętny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym
- Kryterium 2 – spodziewany wpływ przedsięwzięcia na realizację celów strategicznych Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”), 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”), 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”), oceniony w oparciu o oddziaływanie i znaczenie przedsięwzięcia w skali ponadregionalnej (międzynarodowej i międzyregionalnej)).

Przedsięwzięcia spełniające łącznie oba kryteria w najwyższym stopniu dla danego obszaru tematycznego zostały zakwalifikowane do grupy priorytetowych.

2. Wyniki ogólne rankingu

W ujęciu ogólnym wyniki rankingu przedsięwzięć priorytetowych, w zakresie obszarów tematycznych, przedstawiają się następująco:

L.p.	Obszar tematyczny	Wartość przedsięwzięć (mln PLN)		Cel strategiczny
1	Innowacyjna gospodarka regionalna	393,80	811,10	Konkurencyjna gospodarka
2	Bezpieczeństwo energetyczne	417,30		
3	Transport i gospodarka niskoemisyjna	22 739,92	22 739,92	Powiązania krajowe i międzynarodowe
4	Dostęp do usług: profilaktyka i opieka zdrowotna	70,39	398,39	Jakość życia
5	Dostęp do usług: dziedzictwo kulturowe	184,00		
6	Środowisko	144,00		
Wartość ogółem		23 949,41		

Dominującym obszarem tematycznym według kryterium wartości przedsięwzięć jest niewątpliwie transport i gospodarka niskoemisyjna, głównie inwestycje drogowe i kolejowe, w drugiej kolejności energetyka: sieci energetyczne i gazowe. Wynika to ze specyfiki Województwa Podlaskiego, które należy do jednego z najsłabiej skomunikowanych regionów w kraju, będąc jednocześnie regionem graniczącym z Białorusią, Litwą, a także położonym w osi transportowej w kierunku północnym (Via Baltica). Zapóźnienia infrastrukturalne w dalszym ciągu stanowią istotną barierę rozwoju Województwa, zgodnie z diagnozą zawartą w SRWP 2020. Wykonanie wskazanych w Stanowisku projektów pozwoli na realizację wyzwania, jakie zostało zidentyfikowane w Strategii, tj. zasadniczą poprawę dostępności terytorialnej województwa podlaskiego w układzie zewnętrznym, co jest warunkiem skutecznego konkurencyjności o inwestorów, mieszkańców, turystów i środki na rozwój.

3. Lista przedsięwzięć

Docelowa lista przedsięwzięć zostanie doprecyzowana w toku dalszych prac nad KT (kolejnych jego edycji), w zależności od uwarunkowań strategicznych, przyjętych założeń dotyczących źródeł finansowania oraz wielkości środków przewidzianych na realizację KT.

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	PROJEKT SIECIOWY pn. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego poprzez modernizację i rozwój energetycznych sieci przesyłowych (110 kV) w Polsce północno-wschodniej
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Energetyczna sieć przesyłowa jest w Polsce przestarzała. Około ¼ urządzeń jest zdekapitalizowanych (funkcjonują od ponad 40 lat), a najbardziej dotknięte tym problemem są tereny wiejskie, co nie gwarantuje stałych dostaw odbiorcom indywidualnym oraz utrudnia rozwój małych elektrowni (w tym opartych na odnawialnych źródłach energii). Problem ten dotyczy w szczególności północno-wschodnich obszarów kraju.</p> <p>Celem projektu jest stworzenie oraz wzmocnienie sieci przesyłowej na obszarze północno-wschodniej Polski, a tym samym zapewnienie poprawy jakości i niezawodności zasilania odbiorców energii elektrycznej oraz wzrostu bezpieczeństwa jej dostaw w Krajowym Systemie Przesyłowym. Rozbudowa sieci przesyłowej w północno-wschodniej części Polski i zwiększenie gwarancji przesyłu energii elektrycznej stworzy nowe możliwości dla rozwoju gospodarczego tych regionów oraz zwiększy ich atrakcyjność inwestycyjną.</p> <p>Inwestycja zakłada realizację następujących elementów infrastruktury liniowej i stacyjnej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Budowa linii 110kV Hańcza – Strefa Suwałki w celu zwiększenia przepustowości sieci 110kV i umożliwienia przesyłu energii wytworzonej w OZE (o długości około 10km); 2) zmniejszenie strat energii w sieci SN poprzez skrócenie ciągów 15kV w wyniku budowy i powiązania z siecią 15kV proj. rozdzielni 15kV Brańsk (zakres: budowa rozdzielni sieciowej 15/15kV, budowa linii 15kV – 40km); 3) Modernizacja linii 110kV Hańcza – Potasznia (długość około 3,9km); 4) Przebudowa linii 110kV relacji Augustów - Dąbrowa Białostocka w celu zmniejszenia strat energii w przewodach linii, zwiększenia przepustowości ciągu i umożliwienia przesyłu energii wytworzonej w OZE (długość linii 40,1km); 5) Przebudowa linii 110kV relacji Dąbrowa Białostocka - Sokółka w celu zmniejszenia strat energii w przewodach linii, zwiększenia przepustowości ciągu i umożliwienia przesyłu energii wytworzonej w OZE (długość linii 29,2km);

	<p>6) Przebudowa linii 110kV relacji Sokółka – Polanka w celu zmniejszenia strat energii w przewodach linii, zwiększenia przepustowości ciągu i umożliwienia przesyłu energii wytworzonej w OZE (długość linii 25,4km);</p> <p>7) Przebudowa linii 110kV relacji Polanka – GPZ1 Białystok w celu zmniejszenia strat energii w przewodach linii, zwiększenia przepustowości ciągu i umożliwienia przesyłu energii wytworzonej w OZE. Przebudowa istniejącej linii na linię dwutorową 2xAFL6-240 mm², temp. proj. +80°C na odcinku dł. 14,6 km i linii jednotorowej AFL6-240 mm², temp. proj. +80°C na odcinku dł. 10 km;</p> <p>8) Budowa stacji 110/15kV Milejczyce w układzie H4 oraz linii 110 i 15kV w celu powiązania stacji z istniejącą siecią 110 i 15kV – inwestycja realizowana w celu zmniejszenia strat energii występujących w sieci SN – skracanie ciągów 15kV (zakres – stacja 110/15kV, linia dwutorowa 110kV - 0,8km, linie 15kV – 8,1km);</p> <p>9) Budowa systemu rozłączników sterowanych radiem w sieci SN;</p> <p>10) Modernizacja linii 110kV Ostrołęka – rozgałęzienie w okolicach Nowogrodu (długość linii na terenie woj. podlaskiego około 16km);</p> <p>11) Przebudowa linii 110kV Hańcza – Olecko w celu zwiększenia przepustowości linii i umożliwienia przesyłu energii wytworzonej w OZE (odcinek przebiegający na terenie woj. podlaskiego o długości około 23km);</p> <p>12) Modernizacja i przebudowa linii 110kV Kolno – Nowogród (długość około 23,5km);</p> <p>13) zmniejszenie strat energii w sieci SN poprzez skrócenie ciągów 15kV w wyniku budowy i powiązania z siecią 15kV proj. rozdzielni sieciowej 15kV Augustów (zakres: budowa rozdzielni sieciowej 15/15kV, budowa linii 15kV – 17,3km);</p> <p>14) Modernizacja i przebudowa linii 110kV Nowogród – Łomża 2 (długość około 11km);</p> <p>15) Budowa linii 110kV Bielsk Podlaski - Brańsk – Ciechanowiec (długość około 55km);</p> <p>16) Budowa linii 110kV Mońki – Sokółka (długość około 58km);</p> <p>17) Budowa linii 110kV Adamowo - Hołowczyce (długość do granicy województwa około 12km);</p> <p>18) Budowa i wdrażanie inteligentnego systemu pomiarowego – smart metering.</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	228 656 500
4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ
5. Przewidywany okres realizacji	2010 - 2020
6. Stan prac przygotowawczych	Dokumentacja projektowa w trakcie realizacji
7. Lokalizacja	Sieć o zasięgu wojewódzkim (zgodnie z opisem w pkt. 2)
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	PGE Dystrybucja S.A.
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	<p>Cel Tematyczny 4, Cel 1.6 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r.</p> <p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020 Regiony, miasta, obszary wiejskie</p> <p>Polityka energetyczna Polski do 2030 roku</p> <p>Dyrektywa 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych</p> <p>Dyrektywa 2009/72/WE dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylająca dyrektywę 2003/54/WE</p> <p>Dyrektywa 2009/28/WE w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych</p>
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	<p>Budowa Mostu energetycznego Polska - Litwa etap II (PO IŚ)</p> <p>Projekt "Studium wykonalności dla projektu LitPol Link" (TEN-E)</p> <p>Inwestycje dotyczące instalacji wykorzystujących OZE w województwie podlaskim (RPOWP 2014-2020)</p>

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Budowa dystrybucyjnej sieci gazowej wysokiego ciśnienia
<p>2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)</p>	<p>Ze względu na konieczność ograniczenia emisji zanieczyszczeń atmosfery, wynikającą z przyjętych przez Polskę zobowiązań, rozwój systemu gazowniczego nabiera szczególnego znaczenia. Dzięki zwiększeniu udziału instalacji kogeneracyjnych zasilanych gazem ziemnym możliwe jest bowiem zwiększenie produkcji energii elektrycznej i ciepłej, na którą stale rośnie zapotrzebowanie, bez jednoczesnego wzrostu poziomu emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Aby to osiągnąć konieczna jest dalsza gazyfikacja kraju, a w szczególności likwidacja „białych plam” na gazowniczej mapie Polski. Do takich obszarów można zaliczyć województwo podlaskie, na terenie którego sieć gazownicza jest bardzo słabo rozwinięta, pomimo że to właśnie przez ten region przebiega gazociąg tranzytowy. W 2010 r. gęstość sieci gazowej była najniższa w kraju i wynosiła 5 km/km², podczas gdy w pierwszym w rankingu województwie małopolskim 136 km/km². Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w regionie jest najmniejszy w Polsce i dużo mniejszy od średniej krajowej (27% przy średniej wynoszącej 53%). Bardzo duże zróżnicowanie w dostępie do sieci gazowej widoczne jest też w podziale miasto-wieś. W obu grupach udział ten na tle kraju jest bardzo mały, jednakże w przypadku ludności wiejskiej wręcz znikomy (3% wobec średniej krajowej wynoszącej 21%, dla ludności miejskiej wskaźnik ten przyjmuje następujące wartości: 43%, 73%). Celem przedmiotowego projektu sieciowego jest zmiana tej niekorzystnej sytuacji poprzez wsparcie rozbudowy infrastruktury gazowej na obszarach o bardzo niskim stopniu gazyfikacji. W wyniku realizacji projektu północne obszary województwa, które na tą chwilę są pozbawione sieci gazowej otrzymają taką infrastrukturę, co wpłynie nie tylko pozytywnie na standard życia mieszkańców i redukcję emisji szkodliwych związków do atmosfery, ale również podniesienie atrakcyjność inwestycyjną tego obszaru.</p> <p>Inwestycja zakłada budowę dystrybucyjnej sieci gazowej wysokiego ciśnienia obejmującą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) gazociąg dystrybucyjny do m. Suwałki (gazociąg wysokiego ciśnienia PN 6,3 MPa) - 5 km; 2) gazociąg dystrybucyjny do m. Augustów (gazociąg wysokiego ciśnienia PN 6,3 MPa, stacja red.-pom., sieć dystrybucyjna PE średniego ciśnienia) - 15 km; 3) gazociąg dystrybucyjny do m. Dąbrowa Białostocka (gazociąg podwyższonego średniego ciśnienia PN 1,6 MPa) - 30 km; 4) gazociąg dystrybucyjny do m. Grajewo (gazociąg wysokiego ciśnienia PN 6,3 MPa, stacja red.-pom., sieć dystrybucyjna PE średniego ciśnienia) - 2 km; 5) gazociąg dystrybucyjny "spinający" do m. Łomża (gazociąg wysokiego ciśnienia PN 6,3 MPa) - 21,5 km; 6) gazociąg dystrybucyjny do m. Bielsk Podlaski (gazociąg podwyższonego średniego ciśnienia PN 1,6 MPa relacji Wyszki - Bielsk Podlaski: 16 km, 2 stacje redukcyjno-pomiarowe oraz budowa sieci dystrybucyjnej średniego ciśnienia w m. Bielsk Podlaski).
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	158 635 000
4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ
5. Przewidywany okres realizacji	2014 – 2020
6. Stan prac przygotowawczych	Planowane do realizacji (uwarunkowane realizacją inwestycji interkonektor Polska-Litwa - gazociąg w/c przez OGP GAZ-SYSTEM S.A.)
7. Lokalizacja	Północna i Zachodnia część województwa - zgodnie z opisem w pkt. 2 (łącznie 73,5 km)
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Mazowiecka Spółka Gazownictwa sp. z o.o. (Oddział Zakład Gazowniczy Białystok)

9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 4, Cel 1.6 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 Polityka energetyczna Polski do 2030 roku (oraz załącznik: Plan działań wykonawczych) Dyrektywa 2004/67/WE dotycząca środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Interkonektor Polska-Litwa - planowany gazociąg wysokiego ciśnienia (CEF)

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Krajowe Centrum Badań Innowacyjnych w zakresie Prewencji Chorób Cywilizacyjnych i Medycyny Indywidualizowanej
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Choroby cywilizacyjne są główną przyczyną umieralności w Polsce, przy czym większość chorób jest wykrywana w stadium zaawansowanym, a stosowane terapie standardowe mają niską skuteczność. Terapie indywiduizowane oparte o diagnostyczne markery molekularne stwarzają przełomowe możliwości skuteczniejszej walki z chorobami cywilizacyjnymi.</p> <p>Celem badań Centrum jest poszukiwanie nowych biomarkerów wczesnego wykrywania oraz metod skutecznej indywiduizowanej terapii chorób cywilizacyjnych w oparciu o innowacyjne technologie wielkoskalowe: w tym genomikę, transkryptomikę, epigenomikę, proteomikę, metabolomikę, a także najnowocześniejsze metody obrazowania medycznego (hybryda PET/MRI) i możliwości medycyny regeneracyjnej. Aplikacyjnym efektem badań będzie stworzenie w uczestniczących ośrodkach klinicznych systemu wczesnej diagnostyki oraz terapii personalizowanej chorób cywilizacyjnych, w oparciu o zintegrowaną analizę biomarkerów z wykorzystaniem wysokiej jakości systemu bankowania materiału biologicznego. Kluczowe obszary badawcze dotyczą chorób, które stanowią główne zagrożenia zdrowotne społeczeństw (choroby nowotworowe, choroby układu krążenia, otyłość i choroby metaboliczne oraz choroby neurodegeneracyjne czy choroby psychiczne). Istotną częścią projektu będzie walidacja zidentyfikowanych markerów w populacjach grup ryzyka i populacji ogólnej. W ramach Centrum stworzona zostanie kohorta obserwacyjna Polish Longitudinal University Study (PLUS) obejmująca dotychczas zdrowe osoby z grup ryzyka. Planowane są również działania prewencyjne /terapeutyczne, w tym przy wykorzystaniu nowatorskich metod z zakresu medycyny regeneracyjnej.</p> <p>Prezentowany projekt jest całkowicie nowatorskim podejściem do badań przedklinicznych i klinicznych opierającym się na najnowszej generacji technikach wielkoskalowych, w tym sekwencjonowaniu genomowym, metodach spektrometrii mas, technikach z wykorzystaniem mikromacierzy, które pozwalają na poznanie złożoności mechanizmów patogenetycznych i szlaków metabolicznych w organizmie człowieka. Wybrany model badawczy oparty na wiarygodnych metodach generujących olbrzymią ilość danych dotyczących genomu, transkryptomu, regulacji epigenetycznych, w zakresie proteomiki i metabolomiki daje unikalną szansę na holistyczną i emergentną ocenę badanych problemów naukowych. Podkreślenia wymaga aplikacyjny charakter proponowanych badań, który w tym zakresie jest unikalny w skali kraju, obejmując translację wiedzy przedklinicznej do praktyki klinicznej i gospodarki.</p> <p>Oprócz infrastruktury badawczej Centrum zapewni możliwość szybkiego oraz efektywnego rozwoju studentom oraz młodej kadrze naukowej, organizując środowiskowe międzynarodowe studia doktoranckie o profilu biostatystyczno-bioinformatycznym i biomedycznym. Realizacja celów pozwoli na skoordynowanie działań naukowych, stworzenie tzw. „masy krytycznej” do rozwiązywania problemów naukowych, sprawniejsze pozyskiwanie i zarządzanie uzyskanymi funduszami, efektywniejszy rozwój młodej kadry badawczej oraz skuteczniejszą współpracę</p>

	<p>z przedsiębiorcami. Efektem przeprowadzonych badań i stworzonej infrastruktury diagnostyczno-terapeutycznej będzie poprawa sytuacji zdrowotnej i społecznej polskiego społeczeństwa.</p> <p>W ramach realizacji projektu przewiduje się inwestycje pn.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Unowocześnienie aparatury badawczej jednostek CBI PLUS 2) Centrum Przeciwdziałania Zdrowotnym i Społecznym Skutkom Procesu Starzenia 3) Budowa Systemu Biobankowania i Centrum Medycyny Regeneracyjnej 4) Centrum Profilaktyki i Edukacji Zdrowotnej wraz z Systemem Transmisji Danych 5) Białostockie Centrum Cyklotronowe
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	182 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IR / RPOWP / budżet państwa
5. Przewidywany okres realizacji	2014 - 2020
6. Stan prac przygotowawczych	Przygotowanie koncepcji projektu i planu użytkowo-funkcjonalnego
7. Lokalizacja	Białystok
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Uniwersytet Medyczny w Białymstoku
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 1, Cel 1.2 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	<p>Utworzenie bazy aparaturowej Centrum Badań Innowacyjnych Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku (PO RPW)</p> <p>Ośrodek do analiz zagrożeń cywilizacyjnych lub środowiskowych i sposobów przeciwdziałania (PO RPW)</p> <p>Modernizacja bazy aparaturowej Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku (PO RPW)</p> <p>Projekt dotyczący Oddziału geriatry i psychogeriatry Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego w Białymstoku (PO IiŚ)</p>

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Oddział Geriatrii i Psychogeriatry Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego w Białymstoku
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Zjawisko starzenia się społeczeństwa obserwowane w Polsce, w tym również w województwie podlaskim, niesie za sobą z jednej strony negatywne konsekwencje dla gospodarki, m.in. obciążenie systemu emerytalnego, ale z drugiej strony konsekwencje pozytywne poprzez wykreowanie nowego, specyficznego rynku usług. Dla rozwoju tego segmentu rynku nie bez znaczenia jest rosnąca długość życia, a także zmiana stylu życia ludności w kierunku aktywności zawodowej i uczenia się przez całe życie, wzmacniane przez ustawowe wydłużenie wieku emerytalnego. To wszystko sprawia, że przyszłościowym, ważnym rynkiem gospodarki są usługi nastawione na zaspokajanie potrzeb osób starszych. Usługi te obejmują m.in. opiekę zdrowotną, w tym w warunkach szpitalnych. Sprostanie wymaganiom, jakie będzie stawiać w przyszłości struktura wiekowa społeczeństwa, wymaga podejmowania odpowiednich działań ze znacznym wyprzedzeniem, ponieważ dostosowanie oferty usług wymaga długoletnich działań, jak choćby wykształcenie odpowiednich specjalistów. Na tym polu województwo podlaskie dysponuje ważnym potencjałem, jakim jest Uniwersytet Medyczny w Białymstoku, który jest gwarantem prawidłowej realizacji zadania, dysponując zintegrowanym kubaturowo szpitalem klinicznym oraz unikalnymi i nowoczesnymi metodami diagnostyki molekularnej i genetycznej.</p>

	Biorąc pod uwagę trendy demograficzne, zasadnym staje się utworzenie w ramach Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego w Białymstoku oddziałów: geriatry i psychiatrii. Te dziedziny opieki zdrowotnej, będąc bowiem jednymi z kluczowych w najbliższych latach wykazują jednocześnie bardzo duży deficyt w skali kraju. Sprostanie zdiagnozowanym wyzwaniom społecznym wymaga pełnego wykorzystania potencjału Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku – aby było to możliwe, kształcenie kadr lekarskich musi być prowadzone także w warunkach klinicznych (praktycznych). Należy zwrócić w tym miejscu uwagę, że specjalność geriatrya lub psychogeriatrya stanowi bardzo wąską i specyficzną dziedzinę wiedzy medycznej, a w związku z tym wymaga zindywidualizowania procesu kształcenia, także praktycznego.
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	80 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ
5. Przewidywany okres realizacji	2017 - 2019
6. Stan prac przygotowawczych	Posiadana dokumentacja projektowa Aktualizacja koncepcji funkcjonowania Ośrodka
7. Lokalizacja	Białystok
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Uniwersytecki Szpital Kliniczny w Białymstoku
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	CT 9, Cel 3.3 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 Narodowy Program Zdrowia na lata 2007 - 2015 (Cel operacyjny 9)
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Krajowe Centrum Badań Innowacyjnych w zakresie Prewencji Chorób Cywilizacyjnych i Medycyny Indywidualizowanej (PO IR / RPOWP / budżet państwa)

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Przebudowa i rozbudowa Białostockiego Centrum Onkologii im. M. Skłodowskiej-Curie w Białymstoku z wyposażeniem oraz zakup sprzętu i aparatury medycznej
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Choroby nowotworowe są drugą przyczyną zgonów w Polsce, co wynika przede wszystkim z faktu późnego ich wykrywania i niskiej skuteczności ich leczenia. Zgodnie z ostatnimi raportami prezentowanymi w PE, Polska znajduje się na ostatnim miejscu w Europie pod względem dostępności leczenia onkologicznego. Do zmiany tego stanu rzeczy konieczne jest dalsze, szeroko zakrojone wsparcie diagnostyki i leczenia onkologicznego. Potrzeby te znajdują wyraz w kolejnych zestawieniach zadań Narodowego Programu Zwalczania Chorób Nowotworowych, które oprócz doposażania i modernizowania tego typu ośrodków zakładają również działania na rzecz poprawy funkcjonowania systemu zbierania i rejestrowania danych o nowotworach.</p> <p>W te priorytety wpisuje się projekt Białostockiego Centrum Onkologii, które pełni funkcję ponadregionalną w zakresie diagnostyki i leczenia chorób nowotworowych - około 12% pacjentów jednostki pochodzi spoza regionu. Przedmiotowa inwestycja zakłada realizację następujących zadań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Adaptacja zespołu budynków na potrzeby zakładu brachyterapii, rehabilitacji, diagnostyki obrazowej (RTG), oddziału łóżkowego, archiwum; 2) Przebudowa II piętra budynku administracyjnego wraz z dobudową windy dla osób niepełnosprawnych na potrzeby Centrum Edukacji Onkologicznej; 3) Zakup aparatury i sprzętu medycznego na potrzeby Białostockiego Centrum Onkologii (RTG cyfrowe ze skopią, Tomograf (CT) diagnostyczny, Mammograf cyfrowy, USG cyfrowy, Automatyczny analizator do wykrywania w materiale

	<p>klinicznym mutacji genetycznych pracujący w technologii PCR w czasie rzeczywistym do amplifikacji i detekcji wraz z automatycznymi algorytmami interpretacji wyników;</p> <p>4) Rozbudowa i pełna integracja istniejących systemów informatycznych, pełne zabezpieczenie danych osobowych oraz wymiana przestarzałego sprzętu komputerowego w celu zapewnienia pełnego dostępu do kompletnej elektronicznej historii choroby dla pacjenta.</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	70 387 289,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IS
5. Przewidywany okres realizacji	2014 - 2020
6. Stan prac przygotowawczych	Opracowano dokumentację projektową przedsięwzięcia
7. Lokalizacja	Białystok
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Białostockie Centrum Onkologii im. M. Skłodowskiej-Curie w Białymstoku
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	CT 9, Cel 3.3 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 Narodowy Program Zdrowia na lata 2007 - 2015 (Cel strategiczny 2) Narodowy program zwalczania chorób nowotworowych
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Krajowe Centrum Badań Innowacyjnych w zakresie Prewencji Chorób Cywilizacyjnych i Medycyny Indywidualizowanej (PO IR / RPOWP / budżet państwa) Projekt: E-podlaskie – etap II (RPOWP)

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Podlaskie Centrum Innowacyjnych Technologii Sektora Rolno Spożywczego (PC RS) wraz z Ośrodkiem badawczo-rozwojowym rolnictwa na obszarach wiejskich
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>W województwie podlaskim odczuwalny jest brak wyspecjalizowanego ośrodka, który mógłby zajmować się transferem wiedzy, doradztwem technologicznym, promocją innowacyjności, opracowywaniem technologii oraz prowadzeniem innych kompleksowych działań na rzecz rozwoju szeroko pojętego podlaskiego sektora przetwórstwa rolno-spożywczego. Mając na względzie istotną rolę jaką sektor ten pełni i pełnić powinien w regionie, stosownie do założeń Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku, utworzenie przy istniejącym już Instytucie Technologii Żywności i Gastronomii PWSliP Podlaskiego Centrum Innowacyjnych Technologii Sektora Rolno-Spożywczego jest działaniem jak najbardziej celowym, które umożliwi wsparcie kompetencyjno-naukowe tego sektora w województwie.</p> <p>Inwestycja jest planowana do realizacji przez dwa ośrodki: Państwową Wyższą Szkołę Informatyki i Przedsiębiorczości w Łomży oraz Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie.</p> <p>PWSliP: Podstawową działalnością PC RS będzie szeroko pojęte doradztwo technologiczne obejmujące m.in.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) monitorowanie i analizę potrzeb innowacyjnych, technologicznych i okołobiznesowych sektora rolno-spożywczego; 2) opracowywanie i wdrażanie innowacji technologicznych i organizacyjnych; 3) organizowanie specjalistycznych szkoleń i konferencji tematycznych; 4) promowanie wysokiej jakości produktów poprzez działalność regionalnego laboratorium jakości i rozwoju produktów rolno-spożywczych oraz centrum wystawienniczego; 5) świadczenie innych usług związanych z transferem wiedzy do podlaskiego sektora rolno-spożywczego;

	<p>6) współpraca z parkami technologicznymi, przemysłowymi i inkubatorami przedsiębiorczości.</p> <p>ODR:</p> <p>1) międzynarodowe centrum wystawienniczo-szkoleniowe;</p> <p>2) ośrodek badawczo-rozwojowy z częścią laboratoryjną w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego, OZE i budownictwa termooszczędnego;</p> <p>3) centrum upraw doświadczalnych;</p> <p>4) inkubator przedsiębiorczości rolniczej i koordynacji polityki klastrowej z częścią praktycznego szkolenia;</p> <p>5) Centrum Produktu Naturalnego z częścią laboratoryjną i praktycznego przetwórstwa.</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	131 800 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO ROW / PO IR / RPOWP / PO WER
5. Przewidywany okres realizacji	2014 - 2020
6. Stan prac przygotowawczych	Etap koncepcyjny
7. Lokalizacja	PWSliP w Łomży / ODR Szepietowo /PB / partnerzy prywatni
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Łomża / Szepietowo
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 1, Cel 1.2 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	-

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Modernizacja systemu przejść granicznych w województwie podlaskim
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Położenie województwa podlaskiego można określić jako peryferyjne w skali kraju, jak i Unii Europejskiej. Lokalizacja województwa przy wschodniej granicy UE pociąga za sobą negatywne konsekwencje. Granica kraju w tym przypadku stanowi przeszkodę swobodnego przemieszczania się zarówno osób, jak i towarów i usług, wpływając tym samym na możliwości rozwoju gospodarczego województwa. Jest to szczególnie odczuwalne wobec małej dostępności transportowej do centrów rozwojowych. Nie bez znaczenia jest również fakt sąsiedztwa z Białorusią, z którą państwo polskie, jako członek UE, utrzymuje napięte stosunki polityczne. Również położenie blisko Rosji niesie ze sobą niepewność stosunków gospodarczych i politycznych. Należy zauważyć pewną poprawę w tym zakresie, np. w postaci umowy o ruchu przygranicznym między obwodem Kaliningradzkim a Polską. Kluczowym zagrożeniem w tym kontekście jest niestabilność regulacji sąsiednich krajów w zakresie swobody przepływu towarów i usług, co przejawia się nakładaniem kwot importowych, embarga, a także ograniczaniem licencji transportowych.</p> <p>Ograniczenia polityczne, administracyjne i ekonomiczne skutkują zatem zmniejszonymi możliwościami wykorzystania przygranicznego położenia regionu i wejścia na wschodnie rynki zbytu. Jednakże sąsiedzka bliskość rynku Białorusi, może być wykorzystana do wejścia, poprzez rynek białoruski, na inne rynki wschodnie, zwłaszcza rosyjski i kazachski w związku z utworzeniem unii celnej. Istnieje też możliwość dywersyfikacji dostawców wyrobów ropopochodnych przez Polskę (Białoruś modernizuje i rozszerza swoje moce produkcyjne) oraz szeroki wachlarz wyrobów w polskim eksporcie, daje nadzieję na dalszy rozwój wymiany handlowej w przyszłości.</p> <p>Jednak omawiane trudności w relacjach międzypaństwowych nie powinny ograniczać regionu w budowaniu swojej przewagi wynikającej właśnie z bliskości sąsiedzkiej. Podlaskie ma okazję pełnić rolę łącznika między wschodem i zachodem, w którą wpisują się już niektórzy przedsiębiorcy, jak i uczelnie, przyjmujące białoruską młodzież w poczet swoich studentów.</p> <p>Działania dla tych obszarów przygranicznych powinny koncentrować się z jednej strony na zwiększaniu wzajemnych dostępności w relacjach krajowych i międzynarodowych, a z drugiej na pobudzaniu endogenicznego rozwoju z wykorzystaniem możliwości jakie oferuje współpraca transgraniczna. Podejmowane działania powinny przyczyniać się do wzrostu integracji obszarów przygranicznych z najważniejszymi ośrodkami w regionach oraz z obszarami położonymi po drugiej stronie granicy. Kierunki działań podejmowanych na obszarach przygranicznych powinny dotyczyć rozwoju i promowania wspólnego wykorzystania infrastruktury lokalnej, ochrony wspólnego dziedzictwa naturalnego i kulturalnego, turystyki, zapobiegania zagrożeniom naturalnym i technicznym, wsparcia powiązań między obszarami miejskimi i wiejskimi, zmniejszenia izolacji przez poprawę dostępu do usług i sieci transportowych i telekomunikacyjnych oraz wspierania przedsiębiorczości lokalnej. Na obszarach położonych wzdłuż granicy zewnętrznej UE działania polityki regionalnej powinny w szczególności koncentrować się ponadto na zapewnieniu większej dostępności przez rozbudowę infrastruktury granicznej.</p> <p>Realizacji powyższych postulatów i celów na służyć przedmiotowa inwestycja, składająca się z następujących działań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Budowa infrastruktury kolejowego przejścia granicznego w Siemianówce; 2) Przebudowa odcinka drogi łączącego drogowe przejście graniczne w Kuźnicy z drogowym przejściem granicznym w Bruzdech; 3) Budowa pawilonu odpraw celno-paszportowych wraz z pomieszczeniami administracyjnymi na potrzeby służb granicznych w kolejowym przejściu granicznym w Kuźnicy; 4) Budowa drogowego przejścia granicznego w Lipszczanach; 5) Budowa drogowego przejścia granicznego w Chworościanach; 6) Budowa drugiego mostu na rzece Swisłocz (Bobrowniki).

3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	185 500 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	Programy dotyczące europejskiej współpracy terytorialnej
5. Przewidywany okres realizacji	2014 - 2020
6. Stan prac przygotowawczych	1) opracowana dokumentacja projektowo-kosztorysowa przedsięwzięcia, 2) opracowane studium wykonalności oraz koncepcja wykonania przebudowy odcinka drogi, 3) planowane do realizacji (konieczne opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej), 4) planowane do realizacji, 5) planowane do realizacji, 6) planowane do realizacji.
7. Lokalizacja	Siemianówka, Kuźnica-Bruzgi, Lipszczany, Chworościany, Bobrowniki
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Wojewoda Podlaski
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	EWT, Cel 2.3 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020 Regiony, miasta, obszary wiejskie
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Inwestycje drogowe i kolejowe na ciągach komunikacyjnych prowadzących do przejść granicznych w województwie (RPOWP 2014-2020 / EWT) Interkonektor Polska-Litwa - planowany gazociąg wysokiego ciśnienia (CEF)

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Inwentaryzacja obszarów chronionych, wykonanie planów zadań ochronnych wraz z oceną potencjałów do produkcji energii z OZE
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>W porównaniu do innych krajów europejskich polskie regiony charakteryzują się dużym udziałem obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, które z jednej strony ograniczają możliwości inwestycyjne, z drugiej jednak mogą okazać się niezwykle atrakcyjnym czynnikiem wpływającym na rozwój i jakość życia mieszkańców. Niekontrolowane procesy urbanizacyjne mogą jednak zagrażać funkcjonalności i spójności wielu cennych ekosystemów, które ukształtowały się i istniały dotychczas w warunkach umiarkowanej antropopresji, głównie ze strony rolnictwa, czy gospodarki leśnej. Jednak nawet w obrębie dużych ośrodków miejskich przetrwały, a nawet rozwijają się tereny przyrodniczo cenne, z których część włączono do Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000. Konieczne jest ich zachowanie i skuteczna ochrona, zapewniająca trwałość funkcjonowania, i co najmniej utrzymanie obecnego, wysokiego poziomu różnorodności biologicznej. Wyzwaniem polityki regionalnej powinno być uzupełnianie działań podejmowanych w ramach polityki ochrony środowiska na rzecz kompleksowej ochrony i zachowania środowiska przyrodniczego w regionach oraz dla poprawy wykorzystania endogenicznych potencjałów przyrodniczych, w celu zwiększenia wzrostu gospodarczego.</p> <p>Często dochodzi do sytuacji, że obecność obszarów chronionych stanowi dla lokalnego samorządu przeszkodę w realizacji jego celów rozwojowych. Tymczasem liczne przykłady (głównie zagraniczne) dowodzą, że obszary chronione mogą generować rozwój gospodarczy. Potrzebne są więc działania, które dostarczą samorządom środki, narzędzia i kompetencje pozwalające na prorozwojowe wykorzystanie obszarów chronionych. Co więcej brak właściwie sporządzonych planów zadań ochronnych oraz niedostateczne kwalifikacje urzędników prowadzą do blokowania wielu przedsięwzięć infrastrukturalnych oraz gospodarczych na terenach cennych przyrodniczo, co ma bezpośrednie przełożenie na zaangażowanie lokalnych społeczności w ochronę tych</p>

	<p>zasobów. Dotychczasowe doświadczenia dowodzą, iż wiele ważnych inwestycji, nie tylko z punktu widzenia regionu ale również całego kraju, nie mogło zostać zrealizowanych z uwagi na błędy urzędników.</p> <p>W związku z powyższym przedmiotowy projekt zakłada kompleksowe zarządzanie obszarami Natura 2000 poprzez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) inwentaryzację obszarów chronionych; 2) wykonanie planów zadań ochronnych; 3) oszacowanie potencjału obszarów chronionych do rozwoju energetyki odnawialnej (audyt energetyczny), który określi potencjał i zasoby, a przez to da możliwość zrównoważonego rozwoju OZE na danym terenie; 4) przeszkolenie kadr odpowiedzialnych za zarządzanie obszarami Natura 2000 – co ma umożliwić racjonalne gospodarowanie obszarami chronionymi.
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	30 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ / RPOWP
5. Przewidywany okres realizacji	2014 - 2020
6. Stan prac przygotowawczych	Etap koncepcyjny
7. Lokalizacja	Parki Narodowe, Obszary Natura 2000
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Województwo Podlaskie
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	<p>CT 6, Cel 3.4 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020</p> <p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020 Regiony, miasta, obszary wiejskie</p> <p>Plany ochrony obszarów Natura 2000</p>
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Modernizacja ewidencji gruntów i budynków na terenach wiejskich województwa podlaskiego
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Infrastruktura informacji przestrzennej, tworzona zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, spełnia istotną rolę w procesach planowania i realizacji inwestycji wpływających na rozwój kraju i jego regionów, poprawę jakości życia obywateli oraz działalności przedsiębiorców. Szczególne znaczenie, jakie ma ewidencja gruntów i budynków w krajowej infrastrukturze informacji przestrzennej, jej wpływ na pewność obrotu nieruchomości oraz tempo przygotowania i realizacji inwestycji infrastrukturalnych obliguje do zapewnienia warunków organizacyjnych, technicznych i finansowych rozwoju i sprawnego funkcjonowania tego rejestru publicznego.</p> <p>Aktualność i wiarygodność ewidencji gruntów i budynków jest istotna również ze względu na konieczność jej integracji z Bazami Danych Obiektów Topograficznych i Geodezyjną Ewidencją Sieci Uzbrojenia Terenu. Przyspieszenie modernizacji ewidencji gruntów i budynków, mające na celu jej ujednolicenie, poprawę jakości danych o gruntach, budynkach i lokalach, a także przekształcenie istniejących zbiorów do postaci cyfrowej, ma podstawowe znaczenie dla prawidłowego wypełniania przez ten rejestr publiczny przypisanych mu funkcji. Jednym z najważniejszych narzędzi w zarządzaniu krajem i regionem jest rzetelna, szybko pozyskiwana, informacja. Informacja ta jest niezbędna do podejmowania trafnych decyzji w każdej dziedzinie życia społecznego.</p>

	<p>Obecnie informacje te gromadzone są w rejestrach publicznych przez różne instytucje publiczne i samorządowe – od powiatów po ministerstwa. Zebranie wszystkich, np. dotyczących określonej nieruchomości, wymaga pracy i czasu. Zdarza się, że informacje pozyskane z kilku źródeł są ze sobą sprzeczne. Jedną z kluczowych informacji jest informacja o nieruchomościach gromadzona w szczególności w zapisach ewidencji gruntów i budynków (kataster nieruchomości) oraz w zapisach ksiąg wieczystych. Księgi wieczyste przedstawiają stan prawny nieruchomości i mają decydujące znaczenie dla bezpieczeństwa obrotu nieruchomościami. Informacje zawarte w ewidencji gruntów i budynków stanowią natomiast podstawę, oznaczania nieruchomości w księgach wieczystych, planowania gospodarczego, planowania przestrzennego, wymiaru podatków i świadczeń, statystyki publicznej, gospodarki nieruchomościami oraz ewidencji gospodarstw rolnych. Ponadto usprawniają procesy decyzyjne, jak i wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w gospodarce.</p> <p>Do działań jakie należy podjąć, aby zwiększyć efektywność wykorzystania tych informacji, jednocześnie podnosząc ich jakość, należy zaliczyć przede wszystkim modernizację ewidencji gruntów i budynków (EGiB), budowę Baz Danych Obiektów Topograficznych (BDOT) i Geodezyjnej Ewidencji Sieci Uzbrojenia Terenu (GESUT) oraz wdrażanie zintegrowanego systemu informacji o nieruchomościach (ZSIN).</p> <p>Warunkiem niezbędnym do realizacji tych działań jest nawiązywanie współpracy między powiatami, a także powiatów z województwami oraz GUGiK-iem oraz wsparcie finansowe podmiotów realizujących te działania, przede wszystkim powiatów. Proponowana w tym zakresie inwestycja w województwie podlaskim zakłada przeprowadzenie prac geodezyjnych, związanych z dostosowaniem dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej do wymogów norm prawnych w kluczowych dla województwa obszarach, tj. m.in. obszarach na których planowane są inwestycje liniowe w nowej perspektywie finansowej.</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	40 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO PC / RPOWP (zgodnie z porozumieniem z GUGiK)
5. Przewidywany okres realizacji	2014 - 2020
6. Stan prac przygotowawczych	Etap koncepcyjny
7. Lokalizacja	Obszary wiejskie województwa
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Województwo Podlaskie / Starostwa Powiatowe
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	<p>CT 2, Cel 3.4 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020</p> <p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020 Regiony, miasta, obszary wiejskie</p> <p>Projekt MAiC nowelizacji Rozporządzenia MRRIb z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. 2001 Nr 38, poz. 454)</p>
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	E-podlaskie – etap I (RPOWP 2007-2013) i etap II (RPOWP 2014-2020)

Projekty dotyczące transportu drogowego

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta od strony Warszawy – włączenie do trasy ekspresowej S8
<p>2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)</p>	<p>Poprawa dostępności transportowej miejskich ośrodków wojewódzkich stanowi jedno z ważniejszych wyzwań polityki regionalnej. Ich realizacja będzie przyczyniać się do poprawy konkurencyjności regionów, stymulowania wzrostu gospodarczego oraz zapewni łąd przestrzenny niezbędny do zmian w oparciu o zrównoważony rozwój. Istotne jest zatem budowanie połączeń komunikacyjnych Podlasia z resztą kraju, głównie z Warszawą.</p> <p>Odpowiedzią na powyższe jest realizacja przedmiotowego projektu, który zakłada wzrost dostępności komunikacyjnej – drogowej Białegostoku i regionu poprzez połączenie stolicy województwa z drogą ekspresową S8 od strony Warszawy.</p> <p>Planowane do realizacji przedsięwzięcie obejmuje:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) przebudowę drogi krajowej nr 8 na odcinku od wlotu S8 do granicy administracyjnej m. Białegostoku (ul. Gen. F. Kleeberga) wraz z wiaduktem nad torami PKP, 2) przebudowę drogi wojewódzkiej nr 676 na odcinku od skrzyżowania z drogą krajową nr 8 do skrzyżowania z ul. Narodowych Sił Zbrojnych. <p>Objęty projektem fragment drogi krajowej nr 8 i drogi wojewódzkiej nr 676 stanowi jedyne połączenie komunikacyjne większości województwa podlaskiego, w tym jego stolicy, z Warszawą, a obecne, niedostosowane parametry ww. fragmentów dróg (drogi jednojezdniowe) uniemożliwiają sprawny i szybki transport. Konieczne jest zatem przebudowa ww. odcinków dróg do dróg dwujezdniowych zapewniających szybki i płynny wyjazd w kierunku Warszawy.</p> <p>Projekt będzie realizowany przez Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Białymstoku w partnerstwie z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Białymstoku oraz Miastem Białystok. Zakres rzeczowy projektu realizowany przez Miasto Białystok będzie obejmował:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebudowę Al. Jana Pawła II (droga wojewódzka nr 676) na odcinku od skrzyżowania z ul. Narodowych Sił Zbrojnych do granicy administracyjnej miasta wraz z węzłem z ul. Elewatorską, • budowę wiaduktu nad torami PKP w ciągu drogi krajowej nr 8. <p>Kluczowe parametry inwestycji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. wykonanie dwujezdniowego odcinka dróg (DK nr 8 i DW nr 676) o łącznej długości ok. 3,7km, wzmocnienie istniejącej nawierzchni oraz umocnienie poboczy dla dróg klasy GP, 2. rozbudowa, przebudowa oraz budowa drogowych obiektów inżynierskich (wiadukt nad drogą krajową Nr 8, wiadukt w ciągu drogi krajowej Nr 8 (nad drogą powiatową i gminną) i wiadukt nad linią kolejową oraz inne w zależności od przyjętych rozwiązań projektowych), 3. budowa lub przebudowa zatok autobusowych, 4. budowa chodników jedno lub dwustronnych w terenie zabudowanym , 5. rozbudowa istniejącego lub budowa nowego systemu odwodnienia korpusu drogowego (kanalizacja deszczowa) wraz z odprowadzeniem wody poza istniejący pas drogowy, 6. przebudowa istniejących miejsc dostępu do drogi publicznej, w oparciu o parametry właściwe dla funkcji zjazdu, 7. rozbudowa/przebudowa skrzyżowań z drogami innej kategorii, 8. budowa miejsc do kontroli i ważenia pojazdów (o ile zajdzie taka konieczność), 9. budowa i przebudowę parkingów i zatok postojowych (o ile zajdzie taka konieczność),

	10. budowa przejść dla pieszych wraz z azylami (o ile zajdzie taka konieczność), 11. budowa separatorów ruchu wraz z ich oświetleniem(o ile zajdzie taka konieczność), 12. przebudowa lub zabezpieczenie, w niezbędnym zakresie, urządzeń obcych (branż: elektroenergetycznych, teletechnicznych, sanitarnych i innych) kolidujących z rozbudowywaną drogą i obiektami inżynierskimi, 13. budowa kanału technologicznego, 14. uzupełnienie istniejącego lub budowę nowego oświetlenia (o ile zajdzie taka konieczność), 15. zagospodarowanie zieleni w granicach projektowanego pasa drogowego.
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	100 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO PW
5. Przewidywany okres realizacji	2014 - 2019
6. Stan prac przygotowawczych	Przetarg na opracowanie dokumentacji projektowej – I kw. 2014
7. Lokalizacja	Porosły (gmina Choroszcz, powiat Białystok) i miasto Białystok
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	GDDKiA / Urząd Marszałkowski / Miasto Białystok
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Komplementarne do ZIT w ramach PO PW oraz pozostałych inwestycji w infrastrukturę transportową Projekt: Przebudowa drogi nr 8 Wyszków – Białystok; klasa S (PO IS / Krajowy Fundusz Drogowy)

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Intermodalny węzeł komunikacyjny wraz z niskoemisyjnym taborzem (Przedsięwzięcie składa się z 4 projektów)
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Dla rozwoju regionu konieczne jest podjęcie działań prowadzących do optymalizacji i integracji systemów transportowych, zwiększenia ich efektywności, zmniejszenia obciążeń środowiskowych i poprawy bezpieczeństwa ich użytkowania, z uwzględnieniem walorów przyrodniczych województwa i obecności węzłów sieci ekologicznej. Celem interwencji w zakresie powiązań transportowych powinno być integrowanie oraz tworzenie warunków do komplementarności różnych rodzajów transportu oraz rozbudowa „inteligentnych” systemów transportowych. Pierwszoplanowe znaczenie powinno mieć stworzenie dogodnych warunków do budowy i rozbudowy terminali przeładunkowych i przesiadkowych dla różnych form transportu. Z tych też względów w aglomeracji białostockiej (oraz docelowo także w innych ośrodkach miejskich) należy dążyć do tworzenia intermodalnego pasażerskiego transportu publicznego.</p> <p>Rozwój wysokiej jakości, przyjaznego dla środowiska niskoemisyjnego systemu transportu miejskiego zintegrowanego z komunikacją kolejową i regionalną autobusową przewiduje właśnie przedmiotowy projekt - inwestycja ukierunkowana na zrównoważony transport miejski, polegająca na:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) budowie intermodalnego centrum komunikacyjnego (integrującego komunikację szynową, autobusową regionalną z komunikacją miejską i podmiejską, wraz z budową niezbędnej infrastruktury drogowej wokół węzła, w tym estakady nad torami kolejowymi); 2) budowie wydzielonych Korytarzy Autobusu Wysokiej Jakości (m.in. ulice: Popiełuszki, Kopernika, Kołłątaja, Konstytucji 3-go Maja, Sikorskiego, Jana Pawła II, Zwycięstwa, Kolejowa, Wyszyńskiego); 3) zakupie 130 szt. ekologicznego, niskoemisyjnego taboru. <p>Projekty składające się na przedsięwzięcie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Intermodalny węzeł komunikacyjny w Białymstoku (centrum przesiadkowe wraz z systemem korytarzy publicznego transportu zbiorowego); 2. Poprawa dostępności centrum Białegostoku dla komunikacji miejskiej; 3. Rozwój infrastruktury transportu miejskiego w Białymstoku; 4. Niskoemisyjne korytarze transportu zbiorowego w zachodniej części Białegostoku.
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	636 900 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO PW
5. Przewidywany okres realizacji	2016 - 2019
6. Stan prac przygotowawczych	Koncepcja w trakcie przygotowania
7. Lokalizacja	Białystok
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Miasto Białystok we współpracy ze spółkami komunikacji miejskiej i regionalnymi przewoźnikami PKP i PKS
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 4, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020 Regiony, miasta, obszary wiejskie
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Komplementarne do ZIT w ramach PO PW oraz pozostałych inwestycji w infrastrukturę transportową

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Droga wojewódzka Kleosin - Łapy (projekt 2-etapowy)
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Realizacja przedmiotowej inwestycji w ciągu dróg wojewódzkich 678, 682 i 681 umożliwi efektywne skomunikowanie jednego z miast satelitarnych Białegostoku - Łap, ze stolicą województwa. Będzie to miało podwójne znaczenie gospodarcze.</p> <p>Po pierwsze z uwagi na fakt, iż większość mieszkańców miasta Łapy pracuje w Białymstoku, co wiąże się z codziennymi dojazdami - w mieście zlikwidowano dwa największe zakłady pracy, tj. Zakład Naprawczy Taboru Kolejowego oraz Cukrownię Łapy.</p> <p>Po drugie, zapewni skomunikowanie Podstrefy Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, której utworzenie miało na celu poprawę dramatycznej sytuacji gospodarczej gminy (część inwestycji została sfinansowana z puli środków przeznaczonych celowo na gminę w ramach Dostosowania Technicznego) ze stolicą regionu.</p> <p>Realizacja projektu umożliwi także dalszy rozwój funkcji metropolitalnej Białegostoku oraz wpłynie pozytywnie na wewnętrzną dostępność transportową województwa (na dalszym odcinku - droga wojewódzka 678 - zapewnione zostanie skomunikowanie miasta Wysokie Mazowieckie ze stolicą regionu).</p> <p>Projekt jest planowany do realizacji w II etapach:</p> <p>1) obwodnica Księżyna,</p> <p>2) odcinek Markowszczyzna - Łapy,</p> <p>przy czym przebudowa mostu na rzece Narew planowana jest do realizacji ze środków CEF w ramach trasy Rail Baltica.</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	240 000 000 Etap I - 140 mln (PO PW), Etap II - 100 mln (RPOWP)
4. Proponowane źródła finansowania	PO PW/ RPOWP
5. Przewidywany okres realizacji	2015 - 2017
6. Stan prac przygotowawczych	Koncepcja w trakcie przygotowania
7. Lokalizacja	Zgodnie z przebiegiem trasy
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	PZDW / Miasto Białystok
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	<p>Komplementarne do ZIT w ramach PO PW oraz pozostałych inwestycji w infrastrukturę transportową</p> <p>Projekt: Uzbrojenie terenów inwestycyjnych na potrzeby utworzenia Podstrefy Łapy TSSE na obszarze Łapy-Szołajdy, Łapy-Dębowina i Łapy-Łynki (RPOWP 2007-2013)</p>

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Południowa obwodnica miejska - etap II
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Ul. K. Ciołkowskiego leżąca w ciągu drogi wojewódzkiej nr 678 (DW678) w sieci dróg Białegostoku ma kluczowe znaczenie. Jako jedyna biegnie od wschodniej do zachodniej administracyjnej granicy miasta, w związku, z czym prowadzi zarówno do obwodnicy śródmiejskiej okalającej centrum miasta jak i dróg wyprowadzających ruch drogowy w kierunku Warszawy, Lublina i przejścia granicznego w Bobrownikach. Ulicami tymi są m.in. ul. Dojlidy Fabryczne i ul. Ks. S. Suchowolca będące odcinkiem drogi krajowej nr 19 stanowiącej korytarz europejski łączący Słowację z krajami nadbałtyckimi.</p> <p>Przebudowa ul. K. Ciołkowskiego, ul. Dojlidy Górne i ul. Ks. S. Suchowolca będzie miała wielowymiarowe oddziaływanie, o różnym charakterze. Dokończenie budowy południowej części obwodnicy miejskiej oraz przebudowa dróg wylotowych w kierunku Lublina stanowić będzie połączenie DK nr 65 z DK nr 19 co zwiększy zewnętrzną dostępność zarówno miasta i jak i całego regionu. Ponadto lokalizacja przedmiotowych dróg wykazuje ich duże znaczenie gospodarcze i turystyczne. W zasięgu terytorialnym ulic zlokalizowane są tereny inwestycyjne tworzące podstrefę Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, a także Park Naukowo-Technologiczny, Aeroklub Białostocki wraz z lotniskiem sportowym, stadion miejski oraz targowisko miejskie.</p> <p>Kluczowe parametry inwestycji:</p> <p>1) przebudowa ul. K. Ciołkowskiego na odcinku od ul. A. Mickiewicza do granicy miasta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dł. 4000 mb - droga dwujezdniowa 2x2 - szer. jezdni 7,0 m - infrastruktura techniczna - wiadukt nad torami w rejonie ul. Gen. N. Sulika z łącznicami <p>2) przebudowa ul. Dojlidy Fabryczne i ul. Ks. S. Suchowolca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dł. 1900 mb - droga dwujezdniowa 2x2 - szer. jezdni 7,0 m - infrastruktura techniczna
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	126 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO PW
5. Przewidywany okres realizacji	2014 - 2020
6. Stan prac przygotowawczych	<p>1) przebudowa ul. K. Ciołkowskiego na odcinku od ul. A. Mickiewicza do granicy miasta wraz z budową wiaduktu nad torami w rejonie ul. Gen. N. Sulika z łącznicami</p> <ul style="list-style-type: none"> - przetarg na opracowanie dokumentacji projektowej – I kw. 2014r. - termin opracowania dokumentacji projektowej – IV kw. 2015r. - decyzja zrid – I kw. 2016r. <p>2) przebudowa ul. Dojlidy Fabryczne i ul. Ks. S. Suchowolca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przetarg na opracowanie dokumentacji projektowej – IV kw. 2016r. - termin opracowania dokumentacji projektowej – III kw. 2017r. - decyzja zrid – IV kw. 2017r.
7. Lokalizacja	Białystok (Ciołkowskiego od Mickiewicza do przedłużenia Andersa; Dojlidy Fabryczne, Ks. Suchowolca)
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Miasto Białystok
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020

10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Komplementarne do ZIT w ramach PO PW oraz pozostałych inwestycji w infrastrukturę transportową Projekt: Przygotowanie terenów inwestycyjnych dla podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Białymstoku poprzez budowę infrastruktury i nawierzchni ulic (RPOWP 2007-2013) Projekt dotyczący budowy Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego (PO RPW)
--	---

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Droga wojewódzka Białystok - Supraśl (10 km)
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	Projekt stanowi element inwestycji zakładających przebudowę ciągów drogowych najbardziej obciążonych w całym województwie. Niezwykle wysokie obciążenie dobowe przedmiotowego odcinka drogi wojewódzkiej 676, przy jego złym stanie i niskich parametrach technicznych, implikuje dodatkowo niski poziom bezpieczeństwa ruchu. Realizacja przedmiotowej inwestycji zapewni z jednej strony rozwój funkcji metropolitalnej Białegostoku, z drugiej - wzrost znaczenia funkcji gospodarczych miasta satelitarne jakim jest Supraśl. Umożliwi także pełniejsze wykorzystanie jego funkcji uzdrowiskowej, nabierającej szczególnego znaczenia w kontekście jednego z kierunków specjalizacji regionalnych, tj. silver economy.
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	100 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO PW
5. Przewidywany okres realizacji	2015 - 2017
6. Stan prac przygotowawczych	Dokumentacja w trakcie przygotowania
7. Lokalizacja	Zgodnie z przebiegiem trasy
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	PZDW / Miasto Białystok
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Komplementarne do ZIT w ramach PO PW oraz pozostałych inwestycji w infrastrukturę transportową Krajowe Centrum Badań Innowacyjnych w zakresie Prewencji Chorób Cywilizacyjnych i Medycyny Indywidualizowanej (PO IR / RPOWP 2014-2020)

Projekty drogowe - Dokument Implementacyjny

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Przebudowa drogi nr 8 Wyszaków – Białystok; klasa S
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Analiza Wskaźnika Międzygałęziowej Dostępności Transportowej (WMDT) plasuje województwo podlaskie na przedostatnim miejscu w kraju. Region osiąga jedynie 73% średniej krajowej. Dodatkowo należy zauważyć, że wartość wskaźnika WMDT uległa w ostatnich latach pogorszeniu, ponieważ jeszcze w 2008 r. województwo znajdowało się nieznacznie powyżej średniej krajowej. Na taką sytuację składa się zarówno degradacja podlaskiej sieci transportowej, jak i mniejsze niż w pozostałych województwach nakłady inwestycyjne, które powodują pogarszanie się sytuacji województwa w stosunku do innych regionów.</p> <p>Nie można mówić o zapewnieniu rozwoju konkurencyjnej gospodarki oraz powiązań krajowych i międzynarodowych, a także wysokiej jakości życia bez zapewnienia odpowiedniej infrastruktury technicznej. Dobra infrastruktura jest koniecznością i warunkiem, ale nie istotą planowanego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa podlaskiego. Należy jednocześnie wyraźnie podkreślić, iż kluczowe działania w zakresie dostępności komunikacyjnej regionu, jak powiązanie drogowe z Warszawą, leżą poza kompetencjami władz regionalnych. Ujęcie tych wyzwań w formie celu horyzontalnego powinno być traktowane jako możliwie najsilniej wyrażone oczekiwanie w stosunku do władz centralnych na radykalną poprawę dostępności regionu jako kluczowej bariery rozwoju.</p> <p>Biorąc pod uwagę, iż aglomeracja warszawska jest najbliższym regionowi dużym rynkiem zbytu, niezbędne jest sfinalizowanie rozbudowy drogi krajowej nr 8 do standardu drogi ekspresowej, tak aby zapewnić połączenie ze stolicą województwa. W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że możliwość zaabsorbowania rosnącego natężenia ruchu pojazdów ciężarowych, które w związku ze swoją specyfiką powodują większe zużycie infrastruktury niż pojazdy osobowe, będzie możliwe jedynie w połączeniu z inwestycjami w tę infrastrukturę. W przypadku ich braku, istniejąca sieć drogowa będzie podlegać presji przekraczającej jej możliwości techniczne i w związku z tym podlegać degradacji, co w efekcie przełoży się na spadek zarówno przepustowości, jak i bezpieczeństwa dróg województwa podlaskiego.</p> <p>Proponowana inwestycja zakłada przebudowę drogi krajowej nr 8 na odcinku Wyszaków - Białystok. Jest to odcinek o długości 83,06 km, w tym od granicy województwa mazowieckiego – 44,53 km w województwie podlaskim.</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	3 101 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ / Krajowy Fundusz Drogowy
5. Przewidywany okres realizacji	2013 - 2017
6. Stan prac przygotowawczych	Prace dokumentacyjne (odcinki w przygotowaniu)
7. Lokalizacja	Zgodnie z przebiegiem trasy
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	GDDKiA
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	<p>CT 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020</p> <p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020 Regiony, miasta, obszary wiejskie</p> <p>Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2011 - 2015</p>

10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Pozostałe inwestycje w transporcie kołowym, zapewniające spójność sieci drogowej województwa oraz poprawę jego wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej (PO IŚ / PO PW / Krajowy Fundusz Drogowy / RPOWP 2014-2020)
--	--

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Przebudowa drogi nr 8 Białystok - Augustów na odcinku Katrynka - Przewalanka (11,86 km); klasa GP
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	Przedmiotowa inwestycja stanowi jeden z elementów większego układu komunikacyjnego, tj. połączenia między Białymstokiem a jednym z subregionalnych ośrodków wzrostu - miastem Suwałki. Realizacja inwestycji będzie miała także trudny do przecenienia wymiar gospodarczy, pozwoli bowiem także na poprawę dostępności międzynarodowej regionu w dwóch wymiarach. Po pierwsze, poprzez pośrednie skomunikowanie (trasa alternatywna) z przejściem granicznym w Kuźnicy Białostockiej. Po drugie, poprzez dalsze połączenie (z Suwałk) z odcinkiem trasy do przejścia granicznego w Budzisku, które jest jednym z najbardziej obciążonych tranzytowo w skali kraju. Ważnym efektem realizacji przedmiotowej inwestycji będzie także ułatwienie dostępu do jednej z najbardziej atrakcyjnych turystycznie miejscowości regionu - Augustowa.
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	197 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ / Krajowy Fundusz Drogowy
5. Przewidywany okres realizacji	2013 - 2015
6. Stan prac przygotowawczych	Gotowa dokumentacja projektowa
7. Lokalizacja	Zgodnie z przebiegiem trasy
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	GDDKiA
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2011 - 2015
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Pozostałe inwestycje w transporcie kołowym, zapewniające spójność sieci drogowej województwa oraz poprawę jego wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej (PO IŚ / PO PW / Krajowy Fundusz Drogowy / RPOWP 2014-2020) Projekt: Przebudowa drogi nr 8 Białystok - Augustów na odcinku Przewalanka - Augustów (68,65 km); klasa GP (PO IŚ / Krajowy Fundusz Drogowy)

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Przebudowa drogi nr 8 Białystok - Augustów na odcinku Przewalanka - Augustów (68,65 km); klasa GP
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	Przedmiotowa inwestycja stanowi jeden z elementów większego układu komunikacyjnego, tj. połączenia między Białymstokiem a jednym z subregionalnych ośrodków wzrostu - miastem Suwałki. Realizacja inwestycji będzie miała także trudny do przecenienia wymiar gospodarczy, pozwoli bowiem także na poprawę dostępności międzynarodowej regionu, poprzez dalsze połączenie (z Suwałk) z odcinkiem trasy do przejścia granicznego w Budzisku, które jest jednym z najbardziej obciążonych tranzytowo w skali kraju. Ważnym efektem realizacji przedmiotowej inwestycji będzie także ułatwienie dostępu do jednej z najbardziej atrakcyjnych turystycznie miejscowości regionu - Augustowa.
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	1 371 000 000,00

4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ / Krajowy Fundusz Drogowy
5. Przewidywany okres realizacji	2017 - 2022
6. Stan prac przygotowawczych	Planowane do realizacji (prace dokumentacyjne)
7. Lokalizacja	Zgodnie z przebiegiem trasy
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	GDDKiA
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Pozostałe inwestycje w transporcie kołowym, zapewniające spójność sieci drogowej województwa oraz poprawę jego wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej (PO IŚ / PO PW / Krajowy Fundusz Drogowy / RPOWP 2014-2020) Przebudowa drogi nr 8 Białystok - Augustów na odcinku Katryńka - Przewalanka (11,86 km); klasa GP (PO IŚ / Krajowy Fundusz Drogowy)

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	S19 Choroszcz – Bielsk Podlaski z Południową Obwodnicą Białegostoku (wariant minimum inwestycji S19 Białystok - Międzyrzec Podlaski)
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Poprawa dostępności transportowej miejskich ośrodków wojewódzkich stanowi jedno z ważniejszych wyzwań polityki regionalnej. Ich realizacja będzie przyczyniać się do poprawy konkurencyjności regionów, stymulowania wzrostu gospodarczego oraz zapewni ład przestrzenny niezbędny do zmian w oparciu o zrównoważony rozwój. Czynnikiem niezbędnym dla zwiększenia konkurencyjności gospodarki jest nowoczesna infrastruktura. Zwiększenie transportowej dostępności także w układzie wewnętrznym tworzy warunki dla rozwoju przedsiębiorczości, mobilności siły roboczej a w konsekwencji - wzrostu zatrudnienia.</p> <p>Zgodnie z założeniami krajowej polityki transportowej, w latach 2014-2020 powinny być realizowane przede wszystkim inwestycje wypełniające luki w sieci transportowej kraju. Taką inwestycją jest bez wątpienia przedmiotowy projekt przebudowy drogi ekspresowej S19 na odcinku Choroszcz - Bielsk Podlaski (z południową obwodnicą Białegostoku). Jest to ciąg komunikacyjny istotny z dwóch powodów.</p> <p>Po pierwsze, zakładana południowa obwodnica Białegostoku umożliwi odciążenie jednej z najczęściej uczęszczanych dróg wojewódzkich (trasy 678), na którym w pobliżu miasta notowane jest natężenie ruchu przekraczające 17 000 pojazdów na dobę.</p> <p>Po drugie, lokalizacja początku planowanej drogi umożliwi jej połączenie - poprzez węzeł w Choroszczy - z drogą krajową S8, umożliwiając tym samym powiązanie stolicy województwa z dwoma innymi ośrodkami wojewódzkimi.</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	1 500 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ / PO PW
5. Przewidywany okres realizacji	2016 - 2018
6. Stan prac przygotowawczych	Planowane do realizacji (prace dokumentacyjne)
7. Lokalizacja	Zgodnie z przebiegiem trasy
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	GDDKiA

9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2011 - 2015
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Pozostałe inwestycje w transporcie kołowym, zapewniające spójność sieci drogowej województwa oraz poprawę jego wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej (PO IS / PO PW / Krajowy Fundusz Drogowy / RPOWP 2014-2020)

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Budowa drogi S61 od S8 (Ostrów Mazowiecka) - Łomża - Stawiski - Szczuczyn - Ełk - Raczki - Suwałki - Budzisko (granica państwa) (127,22 km); klasa S
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Przez teren województwa biegnie odcinek europejskiego korytarza transportowego, tzw. Via Baltica (planowana droga S61) zgłoszony do <i>Connecting Europe Facility</i> (nowego instrumentu finansowego UE). Podlaskie ma szansę stać się ważnym szlakiem komunikacyjnym o znaczeniu europejskim.</p> <p>Warunkiem wykorzystania tego potencjału jest rozbudowa sieci transportowej, w szczególności dróg o wysokiej przepustowości. Zgodnie z programami krajowymi w województwie podlaskim sieć będzie opierać się o drogi szybkiego ruchu (klasy S – droga ekspresowa), w tym S61 Ostrów Mazowiecka (S8) – Łomża – Stawiski – Szczuczyn – Ełk – Raczki – Suwałki – Budzisko – granica państwa (Kowno).</p> <p>Należy podkreślić bezwzględną konieczność realizacji tego szlaku komunikacyjnego, który stanowi ważny element sieci transportowej kraju. Via Baltica obsługuje obecnie najbardziej obciążony kierunek tranzytu drogowego przez Polskę: Budzisko - Warszawa - Berlin, a jej znaczenie stale rośnie.</p> <p>Budowa przedmiotowej drogi ekspresowej jest więc w pełni uzasadniona i konieczna, zarówno z krajowego, jak i międzynarodowego punktu widzenia. Odkładanie tej inwestycji w czasie, szczególnie w zakresie doprowadzenia ruchu do granicy w Budzisku może przynieść wyłącznie straty, tak gospodarcze (wymiana handlowa), jak i społeczne (wzrost wskaźnika ciężkości wypadków w wyniku pogarszającego się stanu infrastruktury przy narastającym ruchu).</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	5 071 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	CEF / PO IS / Krajowy Fundusz Drogowy
5. Przewidywany okres realizacji	2014 - 2018
6. Stan prac przygotowawczych	Planowane do realizacji (prace dokumentacyjne)
7. Lokalizacja	Zgodnie z przebiegiem trasy
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	GDDKiA
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2011 - 2015
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Pozostałe inwestycje w transporcie kołowym, zapewniające spójność sieci drogowej województwa oraz poprawę jego wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej (PO IS / PO PW / Krajowy Fundusz Drogowy / RPOWP 2014-2020)

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Droga ekspresowa S-19 granica państwa (Kuźnica) - Białystok (83,9 km); klasa S
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	Ze względu na potencjał wynikający z usytuowania województwa podlaskiego, stanowiącego element wschodniej granicy Unii Europejskiej, należy dążyć do rozwoju sieci transportowej, która umożliwi przede wszystkim jego gospodarcze wykorzystanie. Szczególne znaczenie mają w tym kontekście drogi ekspresowe biegnące do granicy państwa, w tym do granicy z Białorusią w Kuźnicy Białostockiej. Właściwe skomunikowanie w transporcie kołowym na tym kierunku umożliwi rozwój poprzez wymianę handlową z dużym, nie wykorzystanym w pełni dotychczas, rynkiem krajów wschodnich. Taka wymiana - stale rosnąca na znaczeniu - determinuje jednak rodzaj ruchu na tym odcinku trasy. Ma on w regionie charakter specyficzny, z dużym udziałem pojazdów ciężkich w strukturze rodzajowej ruchu. Wymusza to wręcz modernizację przedmiotowego ciągu komunikacyjnego w taki sposób, aby jak najpełniej wykorzystać potencjały rynków wschodnich, a jednocześnie zapewnić efektywny i bezpieczny ruch wewnętrzny.
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	3 194 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ / Krajowy Fundusz Drogowy
5. Przewidywany okres realizacji	2017 - 2024
6. Stan prac przygotowawczych	Planowane do realizacji (prace dokumentacyjne)
7. Lokalizacja	Zgodnie z przebiegiem trasy
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	GDDKiA
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	CT 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2011 - 2015
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Pozostałe inwestycje w transporcie kołowym, zapewniające spójność sieci drogowej województwa oraz poprawę jego wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej (PO IŚ / PO PW / Krajowy Fundusz Drogowy / RPOWP 2014-2020) Projekt: Modernizacja systemu przejść granicznych w województwie podlaskim (Programy EWT)

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Północna obwodnica Białegostoku - trasa Choroszcz - Dobrzyniewo - Katryńka (połączenie pomiędzy trasami S8 i S19)
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	Do późniejszego uzupełnienia przez GDDKiA.
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	500 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ / KFD
5. Przewidywany okres realizacji	Do późniejszego uzupełnienia przez GDDKiA.
6. Stan prac przygotowawczych	Złożono wnioski o uzyskanie decyzji środowiskowej.
7. Lokalizacja	Od węzła Białystok Zachód (Choroszcz), poprzez węzeł w Dobrzyniewie, do węzła Sochonie
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	GDDKiA

9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	CT 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2011 - 2015
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Pozostałe inwestycje w transporcie kołowym, zapewniające spójność sieci drogowej województwa oraz poprawę jego wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej (PO IS / PO PW / Krajowy Fundusz Drogowy / RPOWP 2014-2020)

Projekty dotyczące transportu kolejowego

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Modernizacja linii kolejowej E75 na odcinku Sadowne Węgrowskie - Białystok
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Województwo podlaskie zajmowało w 2011 r. ostatnie miejsce w kraju pod względem długości eksploatowanych linii kolejowych na jednostkę powierzchni (4 km na 100 km²). W latach 2004-2011 nastąpił wzrost liczby użytkowanych kilometrów sieci kolejowej o 13%. Nie miało to jednak znaczącego wpływu na poprawę dramatycznej jakości istniejącej sieci i oferowanych połączeń.</p> <p>Z Białegostoku zelektryfikowane sieci biegną w trzech kierunkach: Warszawy, Kuźnicy Białostockiej (granica z Białorusią) oraz Ełku. Wśród nich jedynie linia do Warszawy jest dwutorowa. Czas dojazdu pociągiem z Białegostoku do stolic sąsiednich województw jest bardzo zróżnicowany. Dojazd do Warszawy zajmuje ponad 3 godziny (11 połączeń bezpośrednich w ciągu dnia powszedniego), do Olsztyna ponad 4 godziny (2 połączenia), a do Lublina prawie 6 godzin (brak połączeń bezpośrednich). Również komunikacja kolejowa pomiędzy ważnymi ośrodkami wewnątrz województwa pozostawia wiele do życzenia. Funkcjonuje linia łącząca Białystok z Suwałkami (4 połączenia w ciągu dnia, najkrótszy czas przejazdu 2 godziny i 13 minut). Nie ma za to możliwości dojazdu pociągiem do Łomży, ani ze strony Białegostoku, ani Suwałk.</p> <p>W przedstawionym kontekście powstanie linii Rail Baltica, która ma połączyć Tallin, Rygę i Kowno z Warszawą, stanowi szansę dla województwa podlaskiego. Pozytywnie należy ocenić to, że odcinek Rail Baltici mający przebiegać przez województwo podlaskie (stanowi element TEN-T), został wpisany do Connecting Europe Facility (nowego instrumentu finansowego UE). Należy jednak dążyć do tego, żeby realizacja tej inwestycji nie była odkładana w czasie.</p> <p>Transport kolejowy, uznany za proekologiczną gałąź transportu, jest bowiem szczególnie istotny w takich regionach jak województwo podlaskie (duży udział obszarów cennych przyrodniczo) i wymaga wsparcia w wymiarze krajowym i europejskim.</p> <p>Należy podkreślić także wymiar gospodarczy tego rodzaju transportu, szczególnie w kontekście przewozów towarowych, który może mieć istotne znaczenie właśnie na kierunku Białystok - Warszawa (aglomeracja warszawska jako duży rynek zbytu dla produkcji województwa podlaskiego).</p> <p>Intensyfikacja powiązań kolejowych między Warszawą a ośrodkami zlokalizowanymi na obszarze województwa, w dłuższej perspektywie może mieć dodatkowo znaczący wpływ na aktywizację rozwoju sieci mniejszych miast subregionalnych i lokalnych oraz obszarów wiejskich.</p> <p>Powyższe znalazło wyraz w zaleceniach Rady, w tym odnoszącym się do „wzmocnienia roli i zasobów urzędu sprawującego nadzór nad rynkiem kolejowym oraz zapewnienia</p>

	skutecznego i sprawnego wdrożenia projektów inwestycyjnych w kolejnictwie” (zalecenie nr 6 z 2012 r.).
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	3 345 520 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	CEF
5. Przewidywany okres realizacji	2016 - 2020
6. Stan prac przygotowawczych	Studium Wykonalności (wymagana aktualizacja), Przygotowanie do opracowania dokumentacji projektowej
7. Lokalizacja	Zgodnie z przebiegiem linii
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	PKP PLK S.A.
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 Connecting Europe Facility Zalecenia Rady
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Modernizacja linii kolejowej E75 na odcinku Białystok- Ełk-Trakiszki (CEF)

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Modernizacja linii kolejowej E75 na odcinku Białystok- Ełk-Trakiszki
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Powstanie linii Rail Baltica, która ma połączyć Tallin, Rygę i Kowno z Warszawą, stanowi szansę dla województwa podlaskiego. Pozytywnie należy ocenić to, że odcinek Rail Baltici mający przebiegać przez województwo podlaskie (stanowi element TEN-T), został wpisany do Connecting Europe Facility (nowego instrumentu finansowego UE). Należy jednak dążyć do tego, żeby realizacja tej inwestycji nie była odkładana w czasie.</p> <p>Transport kolejowy, uznany za proekologiczną gałąź transportu, jest bowiem szczególnie istotny w takich regionach jak województwo podlaskie (duży udział obszarów cennych przyrodniczo) i wymaga wsparcia w wymiarze krajowym i europejskim.</p> <p>Proponowany projekt stanowi kontynuację linii Sadowne - Białystok w kierunku wschodnim. Należy podkreślić szczególny wymiar gospodarczy tego połączenia, szczególnie w kontekście przewozów towarowych, które mają istotne znaczenie w wymiarze międzynarodowym, podobnie jak drogi S8, czy S19. Realizacja tej inwestycji umożliwi dodatkowo wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów leżących na trasie linii i będzie sprzyjać rozwojowi.</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	2 500 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	CEF
5. Przewidywany okres realizacji	2017 - 2020
6. Stan prac przygotowawczych	Studium Wykonalności, Decyzja Środowiskowa (wymagana aktualizacja)
7. Lokalizacja	Zgodnie z przebiegiem linii
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	PKP PLK S.A.

9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 Connecting Europe Facility Zalecenia Rady
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Modernizacja linii kolejowej E75 na odcinku Sadowne Węgrowskie - Białystok (CEF)

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Linia nr 6 Białystok – Kuźnica Białostocka
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Modernizacja przedmiotowego odcinka linii kolejowej (6) wiąże się bezpośrednio z projektem przebudowy odcinka kolei szerokotorowej pomiędzy Kuźnicą Białostocką i Sokółką. Ma on szczególne znaczenie w kontekście międzynarodowych przewozów, zarówno towarowych, jak i pasażerskich. W Kuźnicy Białostockiej zlokalizowane jest bowiem kolejowe przejście graniczne z Białorusią z dodatkowym odcinkiem linii szerokotorowej prowadzącej do terminala przeładunkowego w Sokółce. To przejście graniczne obsługuje obecnie większość kolejowego ruchu towarowego i ponad 63% pasażerskiego. Właściwe wykorzystanie tej infrastruktury wymaga dodatkowych inwestycji, które podniosą opłacalność przewozów międzynarodowych (podniesienie prędkości przejazdu, zwiększenie nośności torowiska) i pozwolą tym samym na wykorzystanie endogenicznych przewag regionu wynikających z jego położenia. Wzmocnieniu ulegną powiązania handlowe z Białorusią, poprawi się również dostępność dalszych rynków wschodnich, dla których Białoruś jest krajem tranzytowym.</p> <p>Szczególny wymiar gospodarczy tego połączenia wymaga podkreślenia, ma bowiem niezwykle istotne znaczenie w wymiarze międzynarodowym. Linia stanowi jeden z korytarzy tranzytowych, z których korzysta cały kraj, a zatem powinna być uznana za priorytet nie tylko na szczeblu regionu, przez który przebiega.</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	245 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ
5. Przewidywany okres realizacji	2016 - 2017
6. Stan prac przygotowawczych	Etap koncepcyjny
7. Lokalizacja	Zgodnie z przebiegiem linii
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	PKP PLK S.A.
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Modernizacja szerokotorowej linii kolejowej Kuźnica - Sokółka w celu zapewnienia rozwoju i dostępu do rynków wschodnich obszaru przygranicznego (PO IŚ / Fundusz Kolejowy)

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Modernizacja linii nr 32 Białystok - Lewki - Hajnówka - Czeremcha - Granica województwa
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Konieczność i zasadność modernizacji przedmiotowej linii kolejowej należy rozpatrywać w kilku aspektach. Po pierwsze linia nr 32 łączy stolicę województwa z nowym (potencjalnym) subregionalnym ośrodkiem wzrostu, jakim jest Bielsk Podlaski. To z i do tego ośrodka obserwowany jest jeden z największych strumieni towarowo-osobowych w kierunku Białegostoku.</p> <p>Po drugie, połączenie to zapewnia zintegrowanie z linią 31, która jest wykorzystywana przez największego inwestora zagranicznego w województwie - firmę IKEA, która uruchomiła swój zakład produkcyjny w gminie Orla.</p> <p>Po trzecie, linia 32 stanowi połączenie stolicy województwa z kolejowym przejściem granicznym (towarowym i pasażerskim) w Czeremsku, a pośrednio z przejściem tego samego typu w Siemianówce (poprzez linię 31 - pociągi odprawione w Siemianówce mogą dotrzeć do stolicy województwa tylko za pośrednictwem tej linii kolejowej). Znaczenie przedmiotowej linii w aspekcie gospodarczym jest zatem bezdyskusyjne. Poprawa jej stanu powinna zatem stanowić jeden z priorytetów transportowych, zarówno regionu, jak i kraju, tak aby możliwe było pełne wykorzystanie jej potencjału - także jako najkrótszej drogi kolejowej (poprzez Białoruś) z Białegostoku - ale także np. z Ełku - na Ukrainę. Projekt wpisany do DI w dwóch etapach.</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	287 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO PW / Fundusz Kolejowy
5. Przewidywany okres realizacji	2014 - 2020
6. Stan prac przygotowawczych	Planowane do realizacji
7. Lokalizacja	Zgodnie z przebiegiem linii
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	PKP PLK S.A.
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	<p>Modernizacja linii szerokotorowej w Siemianówce (RPOWP 2014-2020)</p> <p>Modernizacja linii nr 6 Białystok – Kuźnica Białostocka (PO IŚ)</p> <p>Modernizacja linii kolejowej E75 na odcinku Sadowne Węgrowskie - Białystok (CEF)</p>

Projekty zgłoszone bezpośrednio do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Budowa Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Książnica Podlaska jest największą biblioteką publiczną w regionie Polski północno-wschodniej, o długoletniej tradycji działania i ważnym dorobku merytorycznym. Dysponuje zbiorami liczącymi ponad 1 mln jednostek, realizuje kluczowe zadania biblioteczno-informacyjne w skali regionu oraz ogólnopolskiej. Od roku 1997 Książnica posiada uprawnienie do ogólnopolskiego egzemplarza obowiązkowego; realizuje też obowiązek przekazywania publikacji o tematyce regionalnej innym uprawnionym bibliotekom. W roku 2012, na podstawie rozporządzenia MKiDN, Książnica została zaliczona do bibliotek naukowych. Dzięki kontaktom z bibliotekami na Litwie i Białorusi jest ważnym ogniwem łączącym książki wschodu i zachodu Europy.</p> <p>Obecna infrastruktura biblioteki nie spełnia podstawowych standardów. Powierzchnia jest niedostateczna w stosunku do podstawowych zadań i funkcji, a warunki przechowywania zbiorów nieodpowiednie. Zasoby biblieczne są rozproszone, a znaczna ich część jest przechowywana w wynajmowanych magazynach, w różnych punktach Białegostoku, co powoduje istotne trudności w udostępnianiu. Biblioteka nie ma odpowiednich warunków rozwoju, nie jest w stanie dostarczyć wysokiej jakości usług użytkownikom, zapewnić odpowiednich warunków wykonywania zadań pracownikom. Konieczność wynajmowania dużych powierzchni magazynowych jest nieekonomiczna i kosztowna.</p> <p>Projektowana powierzchnia ogólna budynku - 20.000 m².</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	103 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ
5. Przewidywany okres realizacji	2014 - 2020
6. Stan prac przygotowawczych	Sporządzona dokumentacja techniczna, trwa procedura uzyskania pozwolenia na budowę
7. Lokalizacja	Białystok
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Województwo Podlaskie
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 6, Cel 1.4 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	UWAGA: Projekt zgłoszony w sierpniu 2013 r. do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w odpowiedzi na pismo DFE-XVI-996/39/13 EW oraz DFE/1503/13 z 10 lipca 2013 r.

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku. Projekt architektoniczny oraz wykonanie remontu scen i zaplecza służących widzowi, nowa technika sceniczna i akustyczna
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	Budynek Teatru jest obiektem zabytkowym, wpisanym do rejestru zabytków, jest to jedyna tego typu placówka kulturalna w makroregionie. Budynek wymaga prac remontowo-konserwatorskich. Ostatnie prace remontowe przeprowadzane były pod koniec lat 90-tych. Z uwagi na obecny niezadowalający stan techniczny budynku jak i znajdujących się w nim urządzeń wymaga podjęcia natychmiastowych prac. Sceny

	<p>widowiskowe Teatru nie są dostosowane do aktualnie obowiązujących przepisów p.poż. Pomieszczenia zaplecza sanitarnego muszą być dostosowane do korzystania przez osoby niepełnosprawne. Wyposażenie techniczne sceny jest przestarzałe, co nie pozwala na osiągnięcie oczekiwanego efektu podczas wystawianych spektakli w obecnych standardach.</p> <p>W ramach planowanej inwestycji należy zaprojektować i wykonać przebudowę wnętrza Teatru, a w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) przebudować dużą salę teatralną ze szczególnym uwzględnieniem widowni o powierzchni 260,7 m², 2) przebudować scenę, wykonać zabudowę proscenium, zaprojektować i wykonać wymianę poszycia sceny, wykonać zapadnię sceny oraz ruchomą rampę portalową, 3) przebudować salę kameralną zlokalizowaną w przyziemiu budynku, 4) przebudować główne i boczne hole teatralne oraz doprojektować i wykonać toalety, 5) wykonać remont i modernizację pokoi gościnnych zlokalizowanych w budynku Teatru, 6) wykonać nowe pomieszczenie kasy biletowej przy sali kameralnej. <p>W zakres planowanych prac inwestycyjnych w obiekcie zabytkowym Teatru wchodzi również wykonanie modernizacji węzła cieplnego. Przewiduje się wykonanie: oświetlenia ogólnego i miejscowego, awaryjnego, scenicznego, rozdzielni głównej małej sali widowiskowej. Rozbudować należy instalacje systemu sygnalizacji alarmowej pożaru. Przewiduje się również zakup profesjonalnych urządzeń technicznych obsługi sceny, urządzeń multimedialnych, nowoczesnego sprzętu akustyczno-nagłośnieniowego i elektrycznego. W ramach wyposażenia sceny dużej planuje się kurtynę rozsuwaną na boki.</p> <p>Prace modernizacyjne wykonane w budynku Teatru przyczynią się do podniesienia efektu wizualnego i podwyższą komfort użytkowania obiektu. Zastosowane nowoczesne rozwiązania techniczne pozwolą na realizację na wysokim poziomie profesjonalnych przedstawień teatralnych i wszelkiego rodzaju widowisk artystycznych.</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	21 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ
5. Przewidywany okres realizacji	<p>Zadania realizowane będą etapowo:</p> <p>2014 r. - wykonanie dokumentacji kosztorysowej i projektowej;</p> <p>2015-2017 r. - wykonanie modernizacji scen teatralnych: dużej, małej i foyer oraz holi teatralnych, zakup urządzeń technicznych, modernizacja węzła cieplnego.</p> <p>Etapowość zadania wynika z tego, że Teatr musi funkcjonować artystycznie niezależnie od prowadzonych prac remontowych i modernizacyjnych.</p>
6. Stan prac przygotowawczych	Etap przygotowawczy
7. Lokalizacja	Białystok
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 6, Cel 1.4 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	UWAGA: Projekt zgłoszony w sierpniu 2013 r. do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w odpowiedzi na pismo DFE-XVI-996/39/13 EW oraz DFE/1503/13 z 10 lipca 2013 r.

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Zintegrowany projekt rozwoju infrastruktury technicznej i ekspozycyjnej Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu - moduł 2.
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Projekt obejmuje budowę centralnego magazynu zbiorów, modernizację obiektów ekspozycyjnych, restaurację budynków i budowli zabytkowych, rewitalizację zabytkowego parku przyspałacowego oraz wykonanie ciągów komunikacyjnych. Centralny magazyn zbiorów będzie składał się z pomieszczeń konserwatorsko-stolarskich, pomieszczenia do piaskowania, malarni, wydzielonej, dużej części magazynowej i części magazynowo-wystawienniczej dla m.in. unikatowej kolekcji 7 lokomobili i 29 ciągników. Powierzchnia konserwatorska będzie posiadała częściowo otwartą pracownię konserwatorską (przeszkloną), skąd zwiedzający będą mogli zobaczyć w jaki sposób odbywa się konserwacja eksponatów. Łączna powierzchnia zabudowy wyniesie około 4.000 m². W chwili obecnej eksponaty są magazynowane w piwnicach pałacu i obiektach drewnianych, gdzie warunki ich przechowywania są nieodpowiednie.</p> <p>Należy podkreślić, iż Muzeum jest właścicielem unikatowej w skali europejskiej, starannie odrestaurowanej kolekcji lokomobili parowych, wyprodukowanych w latach 1900-1925 (firm "Heinrich Lanz" z Mannheim, "Hofherr-Schrantz" z Budapesztu, "F. Wichterle" z Prostejova oraz kanadyjskiej firmy "George White & Sons Company Limited") oraz największej w Polsce kolekcji 29 sprawnych technicznie ciągników wprowadzonych w latach 1923-1990 przez polskie i zagraniczne firmy m.in. "Heinrich Lanz" z Mannheim, "Deutz" z Kolonii, "VEB Traktorenfabrik" w Schonebeck, "Standard Motor Company" w Coventry, "Włodzierska Fabryka Traktorów" z Włodzimierza, "Czerwony Październik-Newa" z Sankt Petersburga, "Zbrojovka Brno" w Brnie, "Zakłady Mechaniczne USRUS" w Ursusie. Kolekcja ma charakter rozwojowy i z pewnością w najbliższych latach zostanie poszerzona o nowe unikatowe egzemplarze. Pawilony wystawiennicze zostały zbudowane w początku lat 80-tych XX wieku. Są to budynki jednokondygnacyjne, o kształcie bryły na planie prostokąta. Mieściły się w nich unikatowe w skali kraju ekspozycje historii upraw roślin i historii chowu i hodowli zwierząt gospodarskich. Zabytkowa stajnia jest częścią założenia pałacowego, w której mieści się jedyne w Polsce Muzeum Weterynarii.</p> <p>Ekspozowanie wybranych świadectw dziedzictwa kulturowego Podlasia, którego podstawą gospodarki od wieków było rolnictwo ma wymiar ponadregionalny, gdyż gromadzone zabytki są reprezentatywne dla jednego z regionów Polski i w znacznej mierze nie są powtarzalne w innych regionach. Turyści z całego kraju, a także z zagranicy przybywają, aby zobaczyć je w Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu. Zachowanie muzealiów dla przyszłych pokoleń poprzez ich właściwe przechowywanie wypełni cele edukacyjne z zakresu poznania kultury i historii Rolnictwa, wpłynie również na rozwój turystyki.</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	40 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ
5. Przewidywany okres realizacji	2014 - 2017
6. Stan prac przygotowawczych	Wydane pozwolenia na budowę
7. Lokalizacja	Ciechanowiec
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Muzeum Rolnictwa im. Ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 6, Cel 1.4 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020

10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	UWAGA: Projekt zgłoszony w sierpniu 2013 r. do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w odpowiedzi na pismo DFE-XVI-996/39/13 EW oraz DFE/1503/13 z 10 lipca 2013 r.
--	---

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Muzeum w Tykocinie. Kompleksowa konserwacja Wielkiej Synagogi oraz Domu Talmudycznego
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Zespół synagogałny w Tykocinie jest jednym z najcenniejszych polskich zabytków. Kompleksowe prace konserwatorsko budowlane zakończone zostały w 1976 roku. Obydwa budynki wymagają natychmiastowych prac. Muzeum w Tykocinie odwiedza rocznie ponad 70 tysięcy turystów z całego świata. Synagoga jest w pewnym obszarze wizytówką całego regionu.</p> <p>W planowanej inwestycji należy przeprowadzić remonty: dachów, elewacji, izolację fundamentów wraz z drenażem terenu, wymianę stolarki okiennej, wymianę instalacji c.o., oraz czyszczenie malowideł w Sali Wielkiej dawnej synagogi. Mając na uwadze odtworzenie całego zespołu synagogałnego należy odbudować kramnice, zlokalizowane od strony północnej wielkiej synagogi. Na tej nowej powierzchni wynoszącej około 1000 m² zlokalizowane będą pomieszczenie przeznaczone na: obsługę zwiedzających (szatnia, kasa, sklepik, toalety), salę edukacyjną, gastronomię.</p> <p>Efektem realizacji inwestycji będzie m.in. podniesienie jakości świadczonych usług i wzbogacenie jej o nowe elementy (edukacja) oraz zabezpieczenie zabytkowych obiektów.</p>
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	20 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IŚ
5. Przewidywany okres realizacji	2014 - 2020
6. Stan prac przygotowawczych	Planowane do realizacji
7. Lokalizacja	Tykocin
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Muzeum Podlaskie
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	Cel Tematyczny 6, Cel 1.4 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	UWAGA: Projekt zgłoszony w sierpniu 2013 r. do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w odpowiedzi na pismo DFE-XVI-996/39/13 EW oraz DFE/1503/13 z 10 lipca 2013 r.

Projekt komplementarny do ZIT

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Budowa lotniska publicznego o ograniczonej certyfikacji w Białymstoku
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Realizacja inwestycji, polegającej na przekształceniu istniejącego, małego, lotniska cywilnego w lotnisko publiczne o ograniczonej certyfikacji, poprzez utwardzenie trawiastego pasa startowego w Mieście Białystok będzie odpowiedzią na zapotrzebowanie mieszkańców miasta i regionu na tego typu infrastrukturę, zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych RPO WP na lata 2014-2020. Ponadto tego typu infrastruktura znacznie wpłynie na poprawę atrakcyjności inwestycyjnej białostockiego obszaru funkcjonalnego. Budowa lotniska publicznego przyczyni się do wzrostu konkurencyjności gospodarki regionu, a tym samym wzrostu gospodarczego. Poprawa dostępności przyczyni się z jednej strony do rozwoju społeczno - gospodarczego przez stworzenie lepszych warunków do wymiany ekonomicznej i cywilizacyjnej wewnątrz regionu oraz z innymi regionami w kraju, z drugiej – zwiększy dynamikę kontaktów międzynarodowych, także tych, które wiążą się z funkcjami tranzytowymi.</p> <p>Budowa drogi startowej o długości 1300 m i szerokości 30 m wraz z pętlami nawrotowymi oraz drogi kołowania o długości 600 m i szerokości 10,5 m w miejscu istniejącego trawiastego pasa startowego Lotniska EPBK Krywlany przeznaczonego do prowadzenia mało intensywnego ruchu lotniczego samolotów general aviation, stacji paliw płynnych, 2 hangarów lotniczych, ogrodzenia terenu, budowie, przebudowie i udrożnieniu istniejącej sieci drenażowej wraz z budową infrastruktury.</p> <p>Planowane rezultaty:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) umożliwienie szybkiego transportu wewnątrz regionu i kraju; 2) poprawa spójności przestrzennej w wymiarze międzyregionalnym; 3) większa dynamika kontaktów międzynarodowych z inwestorami; 4) poprawa atrakcyjności inwestycyjnej białostockiego obszaru funkcjonalnego; wzrost poziomu wymiany ekonomicznej i cywilizacyjnej wewnątrz regionu oraz z innymi regionami w kraju; 5) wzrost ruchu tranzytowego w regionie.
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	40 000 000 (koszt pasa startowego, kwestia VAT nie rozstrzygnięta)
4. Proponowane źródła finansowania	środki własne gminy, budżet państwa
5. Przewidywany okres realizacji	<p style="text-align: center;">2014 - 2017</p> <p>2014-2015 - uzyskiwanie pozwoleń na budowę</p> <p>2015-2017 - budowa pasa startowego</p>
6. Stan prac przygotowawczych	<p>- Porozumienie nr 2 zawarte dnia 12.11.2010 r. w Białymstoku pomiędzy Aeroklubem Polskim z siedzibą w Warszawie a Gminą Białystok przy udziale Aeroklubu Białostockiego z siedzibą przy ul. Ciołkowskiego, którego przedmiotem jest zabudowany teren obejmujący lotnisko Białystok/Krywlany, położony w Białymstoku przy ul. Ciołkowskiego;</p> <p>Decyzja Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 23.05.2012 r. znak: DOS-V.6220.6.2012 o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia;</p> <p>Decyzja Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 19.11.2012 r. znak: DOS-V.6220.6.2012 o przeniesieniu za zgodą Aeroklubu Polskiego Decyzji Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 23.05.2012 r. znak: DOS-V.6220.6.2012 o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia na rzecz Aeroklubu Białostockiego, ul. Ciołkowskiego 2, 15-602 Białystok;</p> <p>Decyzja lokalizacyjna inwestycji celu publicznego z dnia 11.12.2012 r.</p>
7. Lokalizacja	Białystok (Krywlany)
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Miasto Białystok

9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	CT 7, Cel 2.5 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Projekty ZIT

Puszcza Białowieska

1. Nazwa przedsięwzięcia priorytetowego	Kompleksowa rewitalizacja fizyczna obiektów Białowieskiego Parku Narodowego
2. Uzasadnienie realizacji (krótki opis przedsięwzięcia oraz szerszy kontekst)	<p>Przedsięwzięcie ma na celu, poprzez realizację szeregu działań inwestycyjnych, stworzenie interaktywnej oferty turystyczno-edukacyjnej na terenie Białowieskiego Parku Narodowego. Składają się na nie następujące elementy:</p> <p>1) Modernizacja Muzeum Przyrodniczo-Leśnego</p> <p>Muzeum Przyrodniczo-Leśne w BPN jest jednym z największych obiektów muzealnych w regionie. Ostatnio poddany modernizacji w latach 90tych, oddany ponownie do użytku w 2004 roku, dzisiaj wymaga remontu i uaktualnienia merytorycznego i technologicznego. Muzeum składa się z wystawy stałej, ściągająca rocznie ponad 70 000 turystów, oraz wystawy czasowe, czyli galerię, gdzie mogą wystawiać się lokalni artyści, gdzie także prezentowane są wystawy rozpoznawalne międzynarodowo. Planowana modernizacja polegać będzie na poprawieniu sposobu ekspozycji treści merytorycznych, komunikacji w strefie recepcyjnej, zastosowaniu nowoczesnych technologii w tym oświetleniowych, oraz zagospodarowaniu przestrzeni dzisiejszych wystaw czasowych na strefę interaktywną, gdzie turyści będą mogli skorzystać z urządzeń edukacyjnych. Zmodernizowane Muzeum pozostanie kluczowym elementem w ofercie turystyczno - edukacyjnej oraz ułatwi obsługę grup turystycznych i turystów indywidualnych dzięki unowocześnieniu sposobu sprzedaży i rezerwacji biletów wstępu.</p> <p>2) Opracowanie koncepcji specjalistycznej oferty edukacyjno-naukowej z wykorzystaniem TIK</p> <p>Istnieje potrzeba opracowania kompleksowej oferty edukacyjno - turystycznej wraz z analizą zastosowania nowoczesnych technologii oraz najnowszej metodologii prowadzenia zajęć dydaktycznych i edukacyjnych dla różnych grup wiekowych. Opracowanie powinno być poprzedzone analizą potrzeb. Opracowanie powinno uwzględniać także program kampanii promującej Białowieski Park Narodowy oraz region Puszczy Białowieskiej.</p> <p>3) Rewitalizacja Parku Pałacowego wraz ze stawami i udostępnienie ich na potrzeby turystyki i rekreacji</p> <p>Park Pałacowy jest historycznym obiektem założonym na przełomie XIX i XX wieku, na terenie którego mieści się wiele obiektów Białowieskiego Parku Narodowego (Dyrekcja, Hotel, Muzeum, OEP i inne) które przenikając się wzajemnie funkcją tworzą jedną całość wraz z założeniem parkowym. BPN w ostatnich latach podjął wiele działań zmierzających do rewitalizacji zabytkowego Parku Pałacowego zarówno w sferze zieleni jak również w sferze zagospodarowania stawów, dróg alejek, ciągów komunikacyjnych czy małej architektury i wielu innych. Przeprowadzenie rewitalizacji jest niezbędne do prawidłowego funkcjonowania zarówno samego Parku Pałacowego jak również obiektów które są położone na jego terenie. Wynika to z ich funkcji i położenia na terenie Parku Pałacowego przez co tworzą nierozdzielna całość. Wpłynie to korzystnie na odbiór nie tylko Parku ale również samej miejscowości Białowieża i całego Regionu.</p> <p>4) Stworzenie Galerii Sztuki i Centrum Wystawienniczego w zabytkowym Młynie</p>

	<p>Budynek Młyna z końca XIX wieku w latach 60 XX wieku pełnił między innymi rolę galerii, gdzie prezentowane były prace z plenerów malarskich organizowanych w Białowieży. W latach 70tych prezentowane były tu trofea myśliwskie. Obecnie jest nieużytkowany, jest to część pozostałej zabytkowej zabudowy rezydencyjnej Pałacu Carskiego. Budynek po kompleksowym remoncie i adaptacji może znów pełnić rolę obiektu galerii sztuki oraz centrum wystawienniczego, gdzie prezentować swoje prace będą mogli lokalni artyści. Sam budynek jest wpisany na listę Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków winien być poddany remontowi, aby zachować jego substancję historyczną, oraz gruntownej adaptacji do rosnącego zapotrzebowania na przestrzeń wystawową. Adaptacja powinna obejmować również otoczenie Młyna, z racji bliskiego sąsiedztwa budynku mieszkalnego, w tym utworzenie żywopłotu lub parkanu, utworzenie chodnika i tablic informacyjnych i kierunkowych, aby zwiedzający nie wnikali w podwórze mieszkańców. Wnętrze budynku powinno zostać wyposażone w systemową infrastrukturę wystawienniczą, w tym oświetlenie przestrzeni ekspozycyjnej, zabezpieczenie przed włamaniem i kradzieżą, kasę, lub punkt sprzedaży pamiątek związanych z lokalnym rękodziełem. Realizacja przedsięwzięcia będzie kluczowym uzupełnieniem rozbudowywanej oferty edukacyjno-kulturalnej Białowieskiego Parku i całego regionu PB, co w konsekwencji pozwoli na przyjęcie większej liczby turystów na dłuższy czas.</p> <p>5) Stworzenie Punktu Informacji Turystycznej w Dworcu Myśliwskim.</p> <p>Budynek znajduje się na przecięciu kilku alejek spacerowych Parku Pałacowego, gdzie turyści szukają atrakcji turystycznych oraz informacji na jakich zasadach zwiedzać można Park Narodowy. Lokalizacja Punktu Informacji Turystycznej w tym miejscu będzie rozwiązaniem problemu braku odpowiedniego punktu, na przecięciu nurtu ruchu turystycznego, co powoduje niezadowolenie przyjeżdżających gości. Punkt Informacji ma pomóc w promowaniu oferty turystyczno - edukacyjnej, która zostanie przygotowana przez BPN, na podstawie nowej infrastruktury i budynków w tym noclegi, usługi przewodnickie, wypożyczanie sprzętu turystycznego. Będzie również uruchomione zaplecze biurowe oraz sale warsztatowo/wykładowe.</p> <p>6) Stworzenie siedziby Centrum Wdrażania Projektów i Rozwoju Regionu w zabytkowym Domu Marszałkowskim</p> <p>Planowanym przedsięwzięciem jest stworzenie przestrzeni dla lokalnych instytucji działających na rzecz rozwoju regionu (NGO, Stowarzyszenia). Obiektem, który spełnia warunki do takiego wykorzystania zabytkowy Budynek Marszałkowski zlokalizowany w Parku Pałacowym, gdzie obecnie swoje biura ma Dział Naukowo-Edukacyjny BPN. Remont obejmowałby pomieszczenia biurowe i sanitarne, wraz z infrastrukturą telekomunikacyjną.</p> <p>7) Utworzenie Muzeum Bartnictwa i Pszczelarstwa w Stodole będącej częścią zabytkowej zabudowy zaplecza Pałacu Carskiego</p> <p>Stodoła jest jednym z elementów pozostałej zabytkowej zabudowy towarzyszącej zapleczu rezydencji Pałacu Carskiego. Obecnie pełni rolę magazynu BPN. Z racji ogromnej roli bartnictwa w historii użytkowania Puszczy oraz istniejącej potrzeby prezentacji zbiorów związanych z bartnictwem, pochodzących z unikalnej kolekcji zebranej przez J.J. Karpińskiego, której znaczna część została zniszczona jeszcze za czasów zawieruchy wojennej, widzimy potrzebę utworzenia Muzeum Bartnictwa i Pszczelarstwa. Dzisiaj część eksponatów jest prezentowana w Muzeum Przyrodniczo-Leśnym, na wystawie czasowej i stałej, na część jednak nie znaleziono miejsca w istniejącej przestrzeni Muzeum, są przechowywane w magazynach z dala od oczu odwiedzając turystów. Propozycja utworzenia ekspozycji Bartnictwa i Pszczelarstwa jest próbą rozszerzenia oferty turystycznej, ale przede wszystkim utrwalenia pamięci o bartnictwie oraz przedstawienia zagadnień związane z hodowlą pszczół w czasach dzisiejszych, z racji tego, iż pszczelarstwo w regionie Puszczy Białowieskiej jest ważne ze względu na tradycję pielęgnowaną od pokoleń, szalenie sprzyjających warunków hodowlanych, a do dzisiaj nie ma Muzeum o takiej tematyce w najbliższej okolicy. Białowieski Park Narodowy, jako właściciel kolekcji eksponatów związanych z bartnictwem oraz jako instytucja, której kadra jest merytorycznie przygotowana do opracowania wystawy jest odpowiednim miejscem do utworzenia opisanego obiektu, który w przyszłości może pełnić rolę zaplecza uzupełniającego ofertę edukacyjno - naukową BPN.</p>
--	--

	<p>8) Utworzenie Ośrodka Edukacyjno-Szkoleniowego w Stajni Kozackiej</p> <p>W związku z dużym zainteresowaniem placówek oświatowych i biur turystycznych organizacją kilkudniowych zajęć dla zorganizowanych grup dzieci i młodzieży w formie „zielonych szkół”, istnieje konieczność rozbudowania bazy edukacyjnej BPN. Budynek spełniający dotychczas funkcję Ośrodka Edukacji Przyrodniczej BPN nie daje takich możliwości. Obiektem spełniającym to zapotrzebowanie jest budynek Stajni Kozackich znajdujący się na terenie Parku Pałacowego. Jego dogodne usytuowanie oraz kubatura stwarzają możliwość utworzenia w nim Ośrodka Edukacyjno - Szkoleniowego, w którym obok sal przeznaczonych do zajęć mogą się również znaleźć niedrogie miejsca noclegowe dla 50 - 60 osób oraz pomieszczenia biurowe dla pracowników Ośrodka Edukacji BPN. Modernizacja Stajni Kozackich stworzy możliwość rozszerzenia i uatrakcyjnienia dotychczasowej oferty edukacyjnej Parku. Dodatkowym atutem byłaby możliwość niedrogich noclegów dla standardowej grupy autokarowej (40 - 50 os.). Miałyby to przełożyć na większą ilość odwiedzających BPN i na większą promocję walorów przyrodniczych i kulturowych Regionu Puszczy Białowieskiej.</p> <p>Dzięki rozwojowi bazy noclegowej możliwa będzie realizacja misji Parku polegającej między innymi na pogłębianiu świadomości społeczności lokalnej i turystów dotyczącej niezwyklej wartości Białowieskiego Parku Narodowego. Będzie to także impulsem do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.</p> <p>9) Wyposażenie obiektu turystyczno-edukacyjnego w Rezerwacie Pokazowym Żubrów</p> <p>Rezerwat Pokazowy Żubrów jest najczęściej odwiedzanym obiektem turystycznym Białowieskiego Parku Narodowego i całego regionu Puszczy Białowieskiej. Można tam zobaczyć największe ssaki zamieszkujące Puszczę Białowieską, a w szczególności żubra, który niejednokrotnie sam w sobie jest inspiracją dla turystów do przyjazdu do Puszczy Białowieskiej. Obiekt ten funkcjonuje w dzisiejszym kształcie od 1987 roku i nie posiada żadnego budynku służącego edukacji i właściwej obsłudze ruchu turystycznego ani infrastruktury sanitarnej. Planowane przez BPN działania przewidują podjęcie prac budowlanych służących zmianie tej sytuacji. Konieczne jest także wyposażenie budynku (w najbliższych miesiącach planowane jest rozpoczęcie prac budowlanych), które umożliwi turystom pełne wykorzystanie zasobów edukacyjnych RPŻ, umożliwi poznanie i zrozumienie elementów i zjawisk przyrodniczych turystom różnych grup wiekowych i zawodowych odwiedzających to miejsce. Zapewni także warunki do przekazywania i promowania walorów przyrodniczych, kulturowych i zasobów turystycznych BPN i regionu. Przyczyni się do realizacji szeroko pojętej misji parku.</p> <p>10) Wyposażenie pracowni naukowo-edukacyjnych BPN w Domu Myśliwskim wraz z archiwum Puszczy Białowieskiej</p> <p>Puszcza Białowieska jako szczególny obiekt o wyjątkowych walorach przyrodniczych i najdłuższej w naszym kraju historii ochrony powinna posiadać własne archiwum, w którym zgromadzone zostaną wszystkie dostępne dokumenty (lub ich kopie) dotyczące historii i walorów tego obszaru, księgozbiór oraz zbiory fizjograficzne. Spora część informacji i dokumentów, jak również księgozbiór i bogate zbiory specjalne (fotografie archiwalne, widokówki, proporzyczki, znaczki okolicznościowe) znajduje się w Białowieskim Parku Narodowym. Istotne jest jednak odpowiednie zabezpieczenie posiadanych już przez Białowieski Park Narodowy zbiorów, ich digitalizacja oraz nowoczesna forma ich prezentacji i udostępnienia zainteresowanym.</p> <p>Obiekt ten funkcjonować będzie jako archiwum zbiorów dotyczących Puszczy Białowieskiej, biblioteka i czytelnia zarazem. Jednocześnie możliwe będzie stworzenie w nim stałej wystawy poświęconej ważnym osobistościom, które na przestrzeni wieków odwiedzały Puszczę Białowieską.</p> <p>Część budynku zajmować będzie Stacja Badawcza BPN. Stacja oferować będzie kilka pokoi gościnnych dostosowanych do specyficznych wymagań osób prowadzących projekty badawcze oraz przygotowujących prace dyplomowe, inżynierskie czy też magisterskie. Białowieski Park Narodowy, jak również pozostała część Puszczy jest obiektem szczególnie chętnie badanym przez specjalistów z różnych dziedzin. Stworzenie stacji badawczej z odpowiednim zapleczem noclegowym i biurowym będzie realizacją misji parku i jego zadań ustawowych, przyczyni się do popularyzacji Puszczy</p>
--	---

	Białowieskiej w świecie, a tym samym może stać się impulsem do rozwoju przedsiębiorczości w regionie.
3. Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	104 000 000,00
4. Proponowane źródła finansowania	PO IS / budżet państwa
5. Przewidywany okres realizacji	2015-2020
6. Stan prac przygotowawczych	Opracowano koncepcję przedsięwzięcia
7. Lokalizacja	Białowieski Park Narodowy
8. Instytucja realizująca przedsięwzięcie	Białowieski Park Narodowy
9. Dokumenty (strategia sektorowa, plan działań, program działań, itp.) z których wynika konieczność/potrzeba realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia	CT 6, Cel 3.4 Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020 Regiony, miasta, obszary wiejskie
10. Przedsięwzięcia komplementarne ich zakres oraz źródło finansowania	Wykonanie dokumentacji projektowej modernizacji Muzeum Przyrodniczo-Leśnego (NFOŚiGW) Modernizacja Muzeum Przyrodniczo-Leśnego, Małe Projekty LEADER - PROW. (Modernizacja i wyposażenie PIT w BPN 42.000 zł) Drobne projekty edukacyjne finansowane przez NFOŚiGW i WFOŚiGW.